

”TAPPOUHKAUKSIA, LASTENSUOJELUILMOITUKSIA JA
VUOSIA KESTÄNYTTÄ HAUKKUMISTA” –
Laadullinen sisällönanalyysi yksityisen ja julkisen suhteesta
muusikoiden henkilöjutuissa Helsingin Sanomissa, Ylessä ja
Aamulehdessä

Iida Nieminen
Pro gradu -tutkielma
Musiikkitiede
Filosofian, historian ja taiteen tutkimuksen osasto
Helsingin yliopisto
maaliskuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Taiteiden tutkimuksen maisteriohjelma	
Opintosuunta – Studieriktning – Study Track Musiikkitiede			
Tekijä – Författare – Author Iida Nieminen			
Työn nimi – Arbetets titel – Title "TAPPOUHKAUKSIA, LASTENSUOJELUILMOITUKSIA JA VUOSIA KESTÄNYTTÄ HAUKKUMISTA" – Laadullinen sisällönanalyysi yksityisen ja julkisen suhteesta muusikoiden henkilöjutuissa Helsingin Sanomissa, Ylessä ja Aamulehdessä			
Työn laji – Arbetets art – Level pro gradu -työ	Aika – Datum – Month and year maaliskuu 2020	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 58	
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tutkielmani käsittelee sitä, miten suomalaisartistien ja -muusikoiden yksityinen ja julkinen minä näkyvät heistä kirjoitetuissa henkilöjutuissa. Selvitän, minkälaisista aiheista heihin liittyen kirjoitetaan, ja käsittelevätkö jutut musiikkialan haastateltavia yksityishenkilöinä vai julkisina ammattilaisina. Kysyn myös, minkälaisia eroja juttujen sisällöissä on esimerkiksi haastateltavien sukupuolten tai heidän edustamiensa genrejen välillä.</p> <p>Tutkielman teoreettinen viitekehys muodostuu sen poikkitieteellisyyden vuoksi sekä musiikintutkimuksen että journalismin tutkimuksen aloista ja suuntauksista. Työ esittelee aikaisempaa tutkimusta kummaltakin tutkimusalalta ja tuo esille musiikin ja median erottamattoman suhteen. Pääasiassa työ sijoittuu kulttuuriseen musiikintutkimukseen. Journalismin tutkimuksen lähtökohdat näkyvät erityisesti aineistossa ja analyysissä. Tutkielman teoria nojaa tutkija Philip Auslanderin jaotteluun julkisuudessa esiintyvän henkilön yksityisyyden kerroksista, joita ovat <i>real persona</i>, <i>performance persona</i> ja <i>character</i>, jotka olen kääntänyt yksityishenkilöksi, julkisuuden henkilöksi ja hahmoksi. Selvitän, miten nämä kerrokset näkyvät aineistossani, ja täydennän teoriaa analyysini tuloksilla.</p> <p>Tutkimusaineisto koostuu yhdestätoista henkilöjutusta, jotka on julkaistu Helsingin Sanomissa, Aamulehdessä tai Ylessä vuonna 2019. Jokaisen henkilöjutun haastateltava on suomalainen musiikin ammattilainen. Analyysimetodinä sovelletaan sisällönanalyysia, tarkemmin sanottuna yhdysvaltalaisista Qualitative Research -tutkimusperinnettä. Analyysi käy läpi kaikki aineiston henkilöjutut ja erittelee niistä löytyviä ensi- ja toissijaisia teemoja sekä yksityiskohtia. Analyysin perusteella aineistosta on nimettävissä toistuvia tapoja, eli narratiiveja, joilla suomalaisartisteista ja -muusikoista suomalaisissa medioissa puhutaan. Narratiivit vastaavat tutkimuskysymykseen siitä, miten haastateltavien yksityiset ja julkiset minät medioissa näkyvät.</p> <p>Sisällönanalyysin tulosten perusteella esitän, että suomalaisista musiikin ammattilaisista kertovissa henkilöjutuissa toistuvat viisi narratiivia. Ne ovat kansainvälinen menestys, musiikkialan kritiikki, elämänmuutos, yksityiselämän vastoinkäymiset ja artistiksi kasvaminen. Narratiivit voivat esiintyä henkilöjutussa ainoana puhetapana tai juttu voi sisältää piirteitä useista narratiiveista. Yksityisen ja julkisen minän suhde on aineiston perusteella tasainen, mutta henkilöjutuissa käsiteltävät yksityiselämän aiheet henkilökohtaisempia kuin hypoteesi olettaa. Tutkielma jäsentelee artisteista ja muusikoista tarpeellista tietoa ja osoittaa sen edustamien tutkimusalojen yhdistämisen mahdollisuudet sekä uudenlaisen tutkimustiedon tarpeellisuuden.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords muusikko, artisti, yksityisyys, julkisuus, media, henkilöjuttu, kulttuurijournalismi, musiikkijournalismi, sisällönanalyysi			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällys

1. JOHDANTO	1
1.1. Tutkimusongelma	2
1.2. Tutkielman tavoitteet	3
1.3. Tutkielman rakenne	4
2. KULTTUURIJOURNALISMI, ARTISTIT JA MEDIA TUTKIMUKSESSA	6
2.1. Kulttuuri- ja musiikkijournalismin tutkimus Suomessa ja muissa Pohjoismaissa	6
2.2. Artistin ja median suhde aikaisemmassa tutkimuksessa	10
2.3. Tutkielman positio tutkimusperinteissä ja tutkijan oma positio	16
3. SISÄLLÖNANALYYSI YKSITYISYYDESTÄ HENKILÖJUTUISSA	18
3.1. Philip Auslanderin kolmen kerroksen teoria	18
3.2. <i>Helsingin Sanomista</i> , <i>Aamulehdestä</i> ja <i>Ylestä</i> valikoidut henkilöjutut	25
3.3. Laadullinen medialähteiden sisällönanalyysi	27
4. ANALYYSIN TOTEUTUS JA PALJASTUNEET NARRATIIVIT	30
4.1. Yksityisyyden kerrosten tunnistaminen aineistosta	30
4.2. Henkilöjutuissa toistuvat narratiivit	31
4.2.1. Kansainvälinen menestys	31
4.2.2. Musiikkialan kritiikki	35
4.2.3. Elämänmuutos	37
4.2.4. Yksityiselämän vastoinkäymiset	40
4.2.5. Artistiksi kasvaminen	45
5. POHDINTA	50
6. LÄHTEET	54

1. Johdanto

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastellaan suomalaisartisteja ja -muusikoita käsitteleviä henkilöjuttuja suomalaisissa medioissa. Tutkielmassa selvitetään, miten artistin tai muusikon yksityinen ja julkinen minä näkyvät kulttuurijournalismissa tuotetuissa henkilöjutuissa – minkälaiset aiheet heihin liittyen ylittävät julkaisukynnyksen, käsittelevätkö henkilöjutut yksityishenkilöä artistin takana vai artistia ammattilaisena, ja minkälaisia eroja juttujen sisällöissä on löydettävissä esimerkiksi sukupuolten tai genrejen välillä. Aineisto koostuu henkilöjutuista, jotka on julkaistu *Helsingin Sanomissa*, *Aamulehdessä* ja *Ylessä*.

Kulttuurijournalismi, ja sen myötä myös artisteista ja muusikoista kertova journalistinen sisältö, on muuttunut viime vuosikymmeninä entistä henkilökohtaisemmaksi. Kehityskulkua on kritisoitu tabloidisaatiosta, viihteellistymisestä ja siitä, että se keskittyy kulttuurituotteiden sijaan niiden takana oleviin henkilöihin yksityishenkilöinä (Ks. esim. Nieminen & Pantti 2012). Toisaalta musiikin on sanottu olevan ymmärrettävissä paremmin ja syvemmin, kun yleisö kokee tuntevansa sen esittäjän. Omasta näkökulmastani henkilökohtaistuminen ja kenties journalismin tunteellistuminenkin kuuluvat yleisesti vallitsevaan jakamisen ilmiöön, kun uusien kanavien ja alustojen myötä yksityis- ja julkisuuden henkilöt jakavat sisältöä omasta elämästään julkisesti. Julkisuudessa esiintyvällä henkilöllä voidaan siis nähdä olevan monta minää. Tilanteesta ja ympäristöstä riippuen julkisuuden henkilö representoi itsestään versioita, jotka voidaan sijoittaa yksityisen ja julkisen väliselle janalle. Haluankin omalla tutkielmallani selvittää, miten artistin yksityinen ja julkinen minä sekä niiden suhde tutkimusaineistossani näkyvät.

Tutkielma on poikkitieteellinen ja sisältää tutkimusotteita sekä journalismin tutkimuksesta että musiikintutkimuksesta. Se sijoittuu pääasiassa kulttuurisen musiikintutkimuksen tutkimusperinteeseen, mutta on saanut vaikutteita myös populaarimusiikintutkimuksesta. Tutkielman analyysiosiossa hyödynnetään sisällönanalyysin periaatteita. Niiden lisäksi käytän apuvälineenä ja teoreettisena kehyksenä esitystutkimuksestaan tunnetun Philip Auslanderin teoriaa esiintyvän artistin kolmesta kerroksesta, jotka liittyvät yksityisyyteen sekä esiintyjän ja yleisön suhteeseen. Auslanderin teoria käsittää julkisuudessa esiintyvän henkilön minät eri yksityisyyden kerroksina. Haluan selvittää, miten nämä kerrokset näkyvät aineistossani. Tavoitteenani on muodostaa kattava käsitys siitä, miten musiikin ammattilaisia suomalaismedioissa käsitellään ja minkälaisia tarinoita heistä kirjoitetaan, sillä aiheesta on

olemassa melko niukasti tutkimustietoa. Keskityn tässä selvityksessä erityisesti siihen, miten artisteista ja muusikoista kerrotuissa tarinoissa esitetään yksityiset ja julkiset minät.

1.1. Tutkimusongelma

Tämä tutkielma etsii vastausta kysymykseen siitä, miten artistin tai muusikon yksityinen ja julkinen minä näkyvät heistä kirjoitetuissa henkilöjutuissa. Käytän apuna Philip Auslanderin jaottelua yksityisyyden kolmesta kerroksesta. Tutkielma sisältää sisällönanalyysin yhdestätoista henkilöjutusta, jotka käsittelevät suomalaisia musiikin ammattilaisia. Analyysissa käydään tarkasti läpi sitä, minkälaisista aiheista jutut kertovat ja minkälaisia seikkoja tai tapahtumia haastateltavan elämästä on nostettu esiin. Kiinnitän erityisesti huomiota siihen, millä yksityisyyden tasolla jutuissa liikutaan, eli liittyvätkö jutuissa käsitellyt aiheet artistin tai muusikon ammatilliseen vai yksityiseen elämään ja minään. Eri medioiden kirjoittamista, eri genrejen ammattilaisia koskevista jutuista koostuvan aineiston perusteella on tarkoitus muodostaa laaja kuva siitä, miten artisteista ja muusikoista suomalaismedioissa kirjoitetaan.

Olen työskennellyt kulttuuritoimittajana ja pohtinut työssäni juuri niitä kysymyksiä, joihin tutkielmassani paneudun. Henkilöjutun kohteena oleva artisti voi olla ajankohtainen, mutta silti ammatillisten saavutusten ja luovan työn sijaan jutussa keskitytään usein yksityiselämän tapahtumiin. Aihe on ajankohtainen, sillä se kertoo sekä journalismin muutoksesta että yleisön halusta nähdä artistin tai muusikon julkisuuskuvaa syvemmälle ja tutustua seuraamaansa julkisuuden henkilöön lähemmin. Ilmiötä leimaa mielestäni ajatus ja usein oletus siitä, että artistin tulee jakaa elämästään yksityiskohtaista tietoa. Journalismin muutosta on tutkittu, mutta henkilöjuttuihin liittyvää tutkimusta on huomattavan vähän verrattuna muihin juttutyyppeihin (Ks. esim. Jaakkola 2015 & Mattlar 2015). Yksittäisten artistien julkisuuskuvia ja fanisuhdetta käsitteleviä tutkimuksia on olemassa (Ks. esim. Mayhew 2006 & Mäkelä 2007), mutta yksityisyyden näkökulmasta tehtyyn tutkimukseen en ole juurikaan törmännyt. Tästä syystä koen aiheeseen liittyvän uuden tiedon tuottamisen tärkeäksi.

En pyri laajaan aineistoon ja sen määrälliseen luokitteluun, vaan sisällönanalyysiin, jonka avulla selvitän, miten suomalaisartistit ja -muusikot mediassa esitetään ja miten valitsemani teoria aineistossa näkyy. Tästä syystä en tutki muita kuin henkilöjuttuja. En myöskään käsittele tutkielmassani ulkomaisista henkilöistä tehtyjä artikkeleita, sillä koen kiinnostavimmaksi selvittää, miten kuvaamani ilmiö näkyy Suomessa, enkä tutki, miten aikaisemmassa tutkimuksessa tunnistetut diskurssit tai mallit näkyvät aineistossani. Haluan ensisijaisesti keskittyä ajatukseen yksityisyyden kerroksista sekä yksityisyyteen ja julkisuuteen liittyvään ilmiöön. Uskon, että löydän vastaukset tutkimusongelmaani parhaiten perehtymällä aineistooni pääosin sisällönanalyysin ja valitsemani teorian avulla.

1.2. Tutkielman tavoitteet

Pro gradu -työni ensisijainen tavoite on tuottaa uutta ja ajankohtaista tietoa aiheesta, joka sijoittuu musiikin- ja journalismin tutkimuksen leikkauspisteeseen. Näitä tutkimusaloja yhdistävää tutkimusta tarvitaan mielestäni lisää, sillä erityisesti populaarimusiikin ja median suhde jatkaa vahvistumistaan ja muuttuu toisistaan yhä riippuvaisemmaksi. Musiikin ja median suhde tulisi nähdä myös luonnollisena kehityskulkuna ja kenties välttämättömänä, eikä pinnallisena ja kaupallistumiseen liitettävänä negatiivisena kehityksenä. Tutkielman myötä haluaisin pyrkiä täydentämään mainitsemani Philip Auslanderin jaottelua niin, että voisin tunnistaa eri yksityisyyden kerrosten alle sijoitettavia, toistuvia aihepiirejä tai tapoja kirjoittaa artisteista ja muusikoista.

Hypoteesini on, että artisteista kirjoitettaessa juttuihin etsitään usein näkökulma haastateltavan yksityiselämästä. Uskon, että aineistoni valossa esimerkiksi klassisen musiikin parissa työskentelevien muusikoiden kohdalla keskitytään ammatillisiin saavutuksiin ja tekniseen osaamiseen, kun taas populaarimusiikin ammattilaisista nostetaan esiin enemmän yksityiselämään liittyviä aiheita. Uskon löytäväni toistuvia teemoja ja eroavaisuuksia esimerkiksi genreihin sekä ulkomusiikillisiin seikkoihin liittyen. Nämä hypoteesit liittyvät tutkielmani teoreettiseen tavoitteeseen. Teorian täydentämisen lisäksi laajempi tavoitteeni on lisätä tietoa siitä, miten suomalaisissa medioissa musiikin ammattilaisista kirjoitetaan. Uskon, että tämä palvelee sekä journalistisesta että musiikkitieteellisestä tutkimuksesta kiinnostuneita. Käytännön tavoitteenani on pätevoityä musiikin ammattilaisia ja median suhdetta käsittelevän sisällön ja tutkimustiedon tuottajana.

1.3. Tutkielman rakenne

Luvussa 2 esittelen tutkimusasetelmani kannalta relevanttia tutkimusta. Koska tutkielma liittyy sekä journalismiin että musiikintutkimukseen, olen kartoittanut aikaisempaa tutkimusta molemmilta tutkimusaloilta. Journalististiikan puolelta olen pyrkinyt löytämään sellaisia tutkimuksia, joissa on käsitelty kulttuurijournalismia ja sen kehitystä. Moni tutkimus valottaa sitä, minkälaisen kehityksen tuloksena kulttuurijournalismi on henkilökohtaistunut ja miten kulttuuriin liittyvä journalistinen sisältö on monipuolistunut pelkistä arvioista. Muun muassa termit viihteellistyminen ja tabloidisaatio toistuvat tässä yhteydessä usein. Suomalainen journalismin tutkimus on rajallista, ja koska Pohjoismaiden mediajärjestelmät ovat keskenään yhdenmukaisia, on hedelmällistä ja perusteltua avata myös muuta pohjoismaista tutkimusta. Tutkielmani kaltaista medialähteiden analyysia on tehty, mutta juuri musiikin parissa työskentelevistä henkilöistä vastaavaa en ole löytänyt. Yksittäisten artistien julkisuuskuvia on analysoitu niin tutkimuksessa kuin opinnäytetöissä, mutta spesifisti musiikin ammattilaisten käsittelyyn ja vertailuun ei ole käsitykseni mukaan juurikaan paneuduttu. Koska suuri osa kulttuurijournalismin tutkimuksesta on tehty toimitusten näkökulmasta ja keskittyy kulttuurijournalismiin yleensä, koen erityisen tärkeäksi keskittyä juuri musiikkijournalismiin.

Musiikintutkimuksen piiristä olen pyrkinyt etsimään artistien julkisuuskuvan sekä artistien ja median suhteeseen liittyviä tutkimuksia. Kuten totesin, yksittäisten artistien tai yhtyeiden suhdetta yleisöön on tutkittu, samoin kuin faniuteen liittyvää teoretisointia on luettavissa. Tästä syystä en tutkielmassani perehdy faniuteen, vaan juuri siihen, minkälaisia asioita yleisöille mediassa jaetaan. Artistien ja yleisöjen väliseen suhteeseen liittyvä tutkimus käsittelee usein populaarimusiikin leviämistä ja musiikin medioitumista. Koska tutkielmaani vastaavaa tutkimusta on tehty melko vähän, koen ilmiön selittämisen kannalta tärkeäksi, että aikaisemman tutkimuksen esittelylle on omistettu oma lukunsa. Näin tutkimuksen lähtökohdat, sitä ympäröimä ilmiö ja teoreettinen viitekehysni ovat huomattavasti helpommin lukijan hahmotettavissa. Luvun 2 lopussa kerron tutkielmani positiosta tutkimusperinteissä sekä omasta positiostani tutkimusaiheen suhteen.

Luku 3 on omistettu metodologian, tutkimukseni teoreettisen viitekehysten sekä sisällönanalyysin tarkemmalle kuvaukselle ja aineiston esittelylle. Tutkimukseni metodologia on kokonaisuus, joka rakentuu useasta metodologisesta lähtökohdasta. Tutkimukseni sijoittuu kulttuuriseen musiikintutkimukseen, jossa musiikki nähdään kulttuurisessa kontekstissaan, eli

siinä ajassa ja paikassa, jossa tutkittava ilmiö on syntynyt (Leppänen & Moisala 2003: 71), sekä toisaalta populaarimusiikintutkimukseen, jossa yleisöt ja massavälitys nähdään vahvassa suhteessa musiikkiin (Järviluoma & Rautiainen 2003: 171, 175). Analyysini noudattelee sisällönanalyysia, tarkemmin sanottuna yhdysvaltalaisesta Qualitative Research -tutkimusperinnettä, jonka mukaan kvalitatiivisia ja kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä voi yhdistää (Tuomi & Sarajärvi 2018: 49–51). Analyysini apuna käytän Philip Auslanderin teoriaa, jonka avulla hän on luonut luokittelun artistin rakentumisesta kaikilla niillä alustoilla ja niissä tilanteissa, joissa hän esiintyy ja toimii. Auslanderin mukaan artisti koostuu kolmesta yksityisen ja julkisen väliselle janalle sijoittuvasta kerroksesta, jotka ovat yksityishenkilö artistin takana (*person*), julkinen persoona eli artisti (*persona*) ja julkisuudessa ja esimerkiksi lavalla nähtävä hahmo (*character*). Koska tutkimukseni teoreettinen viitekehys ja analyysini metodi ovat hyvin lähellä toisiaan ja jopa limittyvät, olen päättänyt niputtaa tämän kokonaisuuden kolmanteen lukuun. Vaikka teorian tarkoitus on tehdä tutkimusasetelmasta perustellumpi ja liittää se tarkemmin alani tutkimukseen, toimii valitsemani teoria tutkimuksessani myös hyvin konkreettisenä apuna aineistoni analysoinnille.

Tutkimusaineistoni koostuu aikaisempaa tutkimusta esittelevän kirjallisuuden lisäksi suomalaismedioiden kirjoittamista henkilöjutuista. Olen valinnut analysoitavaksi yksitoista artikkelia, jotka on julkaistu *Helsingin Sanomien*, *Aamulehden* ja *Ylen* verkkojulkaisuissa ja joista kaikissa valittua artistia tai muuta musiikin ammattilaista on haastateltu jutun päähenkilönä. Koen näiden medioiden antavan laajan käsityksen ja otannan suomalaisesta kulttuurijournalismista. En kuitenkaan keskity tutkielmassa vertailemaan medioiden eroja keskenään, vaan analysoimaan sisältöä näistä medioista koostuvassa aineistossani. Jokaisen artikkelin kohteena on eri henkilö, ja ne on julkaistu touko–lokakuussa vuonna 2019. Luvussa 4 esittelen tarkemmin sitä, minkälaisista sisällönanalyysia aineistoni läpikäymiseksi ja tiedon jäsentämiseksi olen tehnyt. Luku sisältää tarkan selvityksen siitä, minkälaisia yksityisyyden tasoja, aiheita, yhtäläisyyksiä tai eroavaisuuksia niistä olen tunnistanut. Referoin analyysiani ja sen tuloksia tässä tekstiluvussa. Luvun 4 alaluvut on jäsennellyt analyysini keskeisten tulosten mukaan. Olen tunnistanut sisällönanalyysini perusteella viisi henkilöjutuissa toistuvaa narratiivista, joista kerron näissä luvuissa. Tutkielmani luku 5 on omistettu analyysini tulosten ja niistä tekemieni johtopäätösten esittelyyn.

2. Kulttuurijournalismi, artistit ja media tutkimuksessa

Tässä luvussa käyn läpi tutkimuskysymystäni taustoittavaa aikaisempaa tutkimusta. Koska oma tutkielmani koostuu sekä musiikintutkimuksellisista että journalismin tutkimuksellisista lähtökohdista, käyn läpi tutkimuksia molemmilta aloilta. Journalismin tutkimuksen olen rajannut koskemaan kulttuurijournalismia, musiikkijournalismin kehitystä ja niiden henkilökohtaistumista. Suomenkielisen tutkimuksen lisäksi olen ottanut huomioon jonkin verran muissa Pohjoismaissa tehtyä tutkimusta, sillä maat jakavat Suomen kanssa samankaltaisen mediakentän sekä lukemani valossa samankaltaisen kulttuurijournalismin kehityksen. Musiikintutkimuksen parista taas olen tarkastellut sellaista aikaisempaa tutkimusta, joka käsittelee artistin ja yleisön mediavälitteistä suhdetta tai artisteihin liittyvää mediajulkisuutta. Näissä tutkimuksissa on keskitytty paljon yksittäisten artistien julkisuuskuviin, mutta joukosta löytyy myös esimerkiksi tiettyjä tarinamalleja medialähteistä tunnistavaa sekä faniuteen ja artistien identiteetteihin paneutuvaa tutkimusta. Lisäksi esittelen tässä luvussa tutkielmani positiota tutkimusperinteissä sekä oman positioni tutkimusaiheessa.

2.1. Kulttuuri- ja musiikkijournalismin tutkimus Suomessa ja muissa Pohjoismaissa

Kulttuurijournalismi ei ole saanut journalismin tutkimuksessa samanlaista huomiota kuin uutisjournalismi. Tutkimusta on tehty melko laajasti, mutta suuri osa löytämistäni tutkimuksista liittyy kulttuurijournalismin toimitustyön näkökulmasta. Sisällönanalyseja on tehty, mutta kokemukseni mukaan ne keskittyvät vahvasti määrälliseen sisällön erittelyyn esimerkiksi siitä, kuinka paljon eri taiteenlajeihin liittyviä kulttuurijuttuja eri julkaisuista on löytynyt. Valtaosa tutkimuksesta keskittyy kulttuurijournalismin yleensä, minkä takia koen erityisen tärkeäksi keskittyä omassa analyysissäni musiikkijournalismin. Taustatutkimusta tehdessäni huomasin myös, että suomalaisessa journalismin tutkimuksessa tekijöitä on verrattain vähän. Kattavan otannan saamiseksi olen ottanut huomioon joitakin muissa Pohjoismaissa tehtyjä tutkimuksia. Pohjoismaisten mediajärjestelmien välillä on nähty enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroavaisuuksia, ja niiden valtavirtamedioissa vaikuttaa olevan vakituinen paikka kulttuurijournalismille (Kristensen & Riegert 2017: 11).

Kulttuurijournalismia Pohjoismaissa tutkineet mediatutkijat Nete Nørgaard Kristensen ja Kristina Riegert ovat summanneet teoksessaan *Cultural Journalism in the Nordic Countries* (2017: 9), että journalismin tutkimuksessa uutisointi taiteesta, kulttuurista ja elämäntavasta on usein laiminlyöty, sillä sen on katsottu olevan esimerkki journalismin tabloidisaatiosta tai niin sanotusta epäterveestä suhteesta median ja kulttuuriteollisuuden välillä. Sama teos sisältää suomalaistutkijoiden Heikki Hellmanin, Maarit Jaakkolan ja Raimo Salokankaan artikkelin ”From Culture Wars to Combat Games: The differentiation and development of culture departments in Finland”, jossa he valottavat kulttuurijournalismin kehitystä Suomessa. Heidän mukaansa kulttuuriaiheet ovat aina olleet osa suomalaista journalismia, mutta niiden käsittelyyn on vaikuttanut muun muassa lehdistön poliittisuus. Suomalainen mediajärjestelmä oli politisoitunut 1980-luvulle saakka, jolloin sanomalehdet tukivat eri puolueita, mikä näkyi jopa kulttuuriaiheiden käsittelyssä. (Hellman, Jaakkola & Salokangas 2017: 52–53.)

Muun muassa juuri kulttuurijournalismin perehtynyt tutkija Maarit Jaakkola on analysoinut suomalaista kulttuurijournalismia ja laatinut määrällisen analyysin suomalaisten maakuntalehtien kulttuuriosastojen taidekritiikin sisällöistä ja tuotantorakenteista vuosina 1978–2008. Hän vertaili viiden eri julkaisun kulttuuriosastoja. Tutkimuksessa kävi ilmi, että neljän suurimman taiteenalan, kirjallisuuden, klassisen musiikin, kuvataiteen ja teatterin, osuus kritiikeissä heikentyi vertaillun ajanjakson aikana. Sen sijaan elokuva- ja populaarimusiikin kritiikkien määrät lähes kaksinkertaistuivat samalla ajanjaksolla. (Jaakkola 2015: 392.) Vaikka Jaakkolan tutkimus kohdistuukin erityisesti kulttuurijournalismin alalajiin kritiikkiin, kertoo se myös muiden juttutyyppeiden määrien kehityksestä. Sen mukaan kritiikkien rinnalla muut juttutyypit ovat yleistyneet ja esimerkiksi henkilöfeature-artikkelien määrä kasvoi hänen tarkastelemallaan aikavälillä. Jaakkolan mukaan henkilöjutut mahdollistavat kulttuuriaiheiden käsittelyn muustakin kuin kulttuurituotteen näkökulmasta, toisin kuin kritiikeissä. (Jaakkola 2015: 390.) Jaakkolan käsitys taustoittavista henkilöjutuista kulkee käsi kädessä oman käsitykseni kanssa.

Myös journalismin tutkijan Merja Hurrin määrällisen tutkimuksen perusteella musiikki oli taidelajeista suosituin hänen tutkiessaan viittä eri suomalaista sanomalehteä ja niiden kulttuuriosastoja vuosina 1945–1980. Lähes 21 prosenttia palstatilasta koski musiikkia, ja yleisesti kulttuuriosastot keskittyivät korkeakulttuuriin. Hurri huomauttaa, että musiikkijournalismi oli käytännössä ainoa musiikkia koskeva asiantuntijakritiikki aina 1950-luvun lopulle saakka. (Hurri 1993: 74–75, 80.) Niin kutsutun korkeakulttuurin osuus

medioissa siis pienenee, sillä yleisöä kiinnostavat kevyemmät aiheet. Jaakkolan tutkimus havainnollistaa hienosti kulttuurijournalismin läpikäymää muutosta, josta myös sen kritiikki kumpuaa. Erilaisten juttutyyppeiden yleistymisen kertoo siitä, että kritiikkien lisäksi myös taiteen tekijät ovat yleisön intresseissä. Koska henkilöjuttujen määrä on jo pitkään kasvanut, on mielestäni ristiriitaista, että niiden osuus tutkimuksesta on edelleen hyvin pieni.

Kuten todettu, pidän järkevänä verrata kulttuurijournalismin käsityksiä ja tutkimusta Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä. Tutkijat Nete Nørgaard Kristensen, Unni From ja Aske Kammer ovat kirjoittaneet, että Tanskassa kulttuuriaiheet ovat tärkeitä toimituksellisista ja taloudellisista syistä ja että rajat muun muassa taidetta, kulttuuria, lifestylea ja julkisuuden henkilöitä koskevien aiheiden välillä ovat hämärtyneet. Esimerkkinä kulttuurijournalismin muutoksesta he käyttävät sitä, kuinka ennen ihmiset halusivat lukea kuningasperheen jäsenistä, mutta nyt huomio on siirtynyt suurelta osin muihin julkisuuden henkilöihin. (From, Kammer & Kristensen 2010: 40–41.) Samaan tulokseen ovat tulleet norjalaistutkijat Jan Frederik Hovden, Leif Ove Larsen ja Silje Nygaard artikkelissaan ”Cultural Rebels, Popular Journalism and Niche Journalism in Norway” (2010). Heidän mukaansa myös Norjassa eroavaisuudet ”vakavan taiteen” ja viihteen välillä ovat sumentuneet ja tilaa ovat saaneet elokuva, televisio ja populaarimusiikki. He huomauttavat myös, että aiheesta kiinnostunut kansalainen ei näe eroa tärkeän tai epätärkeän taiteen välillä, ja toteavat kulttuurijournalismin olevan nykyisellään kiinnostuneempi artistin ulkonäöstä ja olemuksesta, yksityiselämästä ja käytöksestä kuin heidän työstään. (Hovden, Larsen & Nygaard 2010: 72–73.)

Niin sanotusti kevyeksi journalismiksi syyttävästä kritiikistä huolimatta kulttuurijournalismin on suhtauduttu myös suopeasti. Monet mediatutkijat ovat olleet yhtä mieltä siitä, että media muun muassa tuottaa fantasioita, unelmia ja mielihyvää viihteen keinoin (Herkman 2001: 19). Sillä on siis informatiivinen, sosiaalinen ja viihteellinen funktio (Nieminen & Pantti 2012: 12). Muun muassa musiikistakin kirjoittanut Erkki Lehtiranta (1993: 12) on todennut, että musiikkijournalismi palvelee yleisöä ja musiikkielämää ja että journalisti on tärkeä linkki näiden välillä. Vaikka niin kutsutulle kevyelle journalismille on yleisöllä tilausta, ovat monet syyttäneet tästä kaupallistumisesta. Professori Hannu Niemisen ja populaarimediaa tutkineen Mervi Pantin (2012: 84–85) mukaan kaupallistuminen on ollut median kehityksen johtava trendi jo vuosikymmeniä ja mediayritykset toimivat voittoa maksimoiden, mikä vaikuttaa myös medioiden rakenteisiin ja sisältöihin, muun muassa houkuttelevien valintojen tekemiseen. Kaupallisuuden ja viihteellisyteen liitetään myös tabloidisaatio ja sen kritiikki.

Tabloidimediat sijoitetaan usein uutisten ja viihteen väliin ja nähdään laatuilehtien vastakohtana. Niiden käsittelemät aiheet sijoittuvat Niemisen ja Pantin mukaan julkisen ja yksityisen leikkauspisteeseen. He mainitsevat tabloidimedioiden vastakohtiksi esimerkiksi *Helsingin Sanomat* ja *Aamulehden* ja nostavat esille ajatuksen siitä, että tabloidisaatio ja journalismin henkilökohtaistuminen tuovat esille aiheita ja ihmisryhmiä, jotka eivät saisi ääntään muuten kuuluviin. (Nieminen & Pantti 2012: 89–91.) Juuri mainitussa leikkauspisteessä olevia henkilöjuttuja aion käsitellä. Kuvaus tabloidimedioista on hyvä ja selittävä, mutta mielestäni henkilöjutut ovat mediasta riippumatta hyvin samanlaisia. En allekirjoita sitä, että *Helsingin Sanomat* tai *Aamulehti* olisivat tässä poikkeuksia.

Henkilöjuttuja on tutkittu esimerkiksi aikakauslehtijournalismin yhteydessä, mutta ei juurikaan kulttuurijournalismin. Mielestäni nämä genret eivät aina eroa toisistaan oleellisesti. Henkilöjuttuja julkaistaan sekä aikakauslehdissä että muissa medioissa. Silti aikakauslehtiin liittyvässä tutkimuksessa henkilöjutut, niiden sisältö ja tarkoitus on selitetty mielestäni hyvin. Artikkelissaan ”Henkilökuva ajan kuvana” toimittaja-kirjailija Panu Rätty muotoilee henkilökuvan sellaiseksi, jossa kirjoittaja tavoittelee laajaa kokonaiskuvaa ihmisestä ja voimista hänen ympärillään. Hänen mukaansa henkilökuvat ovat tietoa muokkaavia tekstejä ja esittelevät uudella tavalla ilmaistuja tosiasioita ja tulkintoja, sekä kertovat ajasta, aatteesta ja ihmisestä. Rätty toteaa, että henkilökuvat ottavat huomioon haastateltavan historian, nykyisyyden ja mahdollisesti tulevaisuuden sekä työ- ja yksityiselämän. (Rätty 1998: 138, 141.) Tästä syystä ne ovat erityinen tutkimuskohde. Journalismin henkilökohtaistumista ja yksityisinä pidettyjen aiheiden tuomista esiin tukee käsitys siitä, että journalismissa esitetään yhä enemmän tunteita. Ilmiö näkyy niin uutis- kuin muissa journalismin lajeissa. Mervi Pantti on kirjoittanut tunteellistumisesta nykyjournalismissa. Hän sanoo tunteiden saaneen tilaa uutisissa 1990-luvulta alkaen ja tunteellistumisen tapahtuvan uutisten lisäksi laajasti myöhäismoderneissa yhteiskunnissa. Pantin mukaan tunteiden kuvaaminen voi olla tapa lisätä ymmärrystä ja osallistaa kansalaisia. (Pantti 2009: 193–194.) Uskon, että henkilökohtaiset tarinat ovat yleisölle luonnollisia lähestyä, vaikka ilmiötä voi journalismin kannalta kritisoida.

Toimittaja Mikko Mattlar taas on väitöskirjassaan (2015) tutkinut, miten populaarimusiikista tuli *Helsingin Sanomien* kulttuuriosastolla ”legitiimiksi kulttuuriksi tunnustettua”. Mattlar on haastatellut laajasti lehteen kirjoittaneita musiikkitoimittajia. Tutkimuksessa puhutaan suurelta osin kritiikeistä, sillä niistä musiikkijournalismi pääasiallisesti koostui hänen käsittelemänään aikana. Hän on myös luokitellut populaarimusiikkiaiheiset artikkelit, kritiikit

ja haastattelut aiheen ja tekijän mukaan. (Mattlar 2015: 78). Väitöskirja tuo esiin paljon ajatuksia, joita olen itsekin tutkimuksessani käynyt läpi. Mattlarin mukaan 1960- ja 70-luvuilla käsityksiä populaarimusiikista muokkasivat merkittävästi aikakauslehdet, kuten Hymy, joka sisälsi iskelmätahtien haastatteluja (Mattlar 2015: 25). Väitöskirjaa varten on haastateltu myös toimittaja Helena Ylästä, joka kirjoitti ensimmäisen *Helsingin Sanomissa* kirjoitetun laajan henkilöjutun rockartistista. Artikkelin Dave Lindholmista julkaistiin heinäkuussa 1974. (Mattlar 2015: 220.) Mattlar havainnollistaa kehitystä, jossa kulttuurijournalismi, ja tarkemmin sanottuna musiikkijournalismi, on muuttunut yhä henkilökohtaisemmaksi ja alkanut käsitellä musiikin tekijöitä ja esittäjiä. Myös yleisön kiinnostus on laajentunut kritiikeistä mielenkiintoon artisteja ja muusikkoja kohtaan. Mattlar (2015: 281) kertoo myös, että 1980-luvun alussa Tapani Kansa ja Matti ja Teppo olivat artisteja, jotka kelpasivat *Helsingin Sanomissa* henkilöjuttujen aiheiksi, vaikka edellisellä vuosikymmenellä heitä ei noteerattu juuri lainkaan. Mattlarin väitöskirja esittää mielestäni hienosti sen, kuinka tuoreesta ilmiöstä henkilökohtaistumisessa on lopulta kyse.

Aikaisempaa, tutkielmani kannalta hyödyllistä tutkimusta on löytynyt paljon. Pohjoismaisen tutkimuksen kartoittaminen vahvisti käsitystäni siitä, ettei käsittelemäni ilmiö ole olemassa vain suomenkielisessä journalismissa ja tutkimuksessa. Toisaalta tämä on myös tukenut ajatusta siitä, että suomalaisen kulttuurijournalismin kehityskulut ovat luonnollisia journalismin ja yleisön suhteen muutoksia, koska ne ovat havaittavissa myös muualla. Relevanttia tutkimusta olisi riittänyt laajemminkin, mutta valitsemani tutkimukset havainnollistavat mielestäni hyvin sen tutkimusperinteen, jota haluan tutkielmallani jatkaa. Lisäksi nämä tutkimukset ovat toimineet loistavasti apuna tutkimusasetelmani rajaamisessa. Ne ovat myös muodostaneet hyvän taustan oman analyysin luomiselle. Seuraavassa alaluvussa esittelen aikaisempaa musiikintutkimusta tutkimukseni näkökulmasta.

2.2. Artistin ja median suhde aikaisemmassa tutkimuksessa

Suomessa tutkimukseni aihepiiriin sopivaa tutkimusta on tehty eniten pro gradu -töissä ja väitöskirjoissa. Pro gradu -tutkielmissa on tutkittu paljon rockjournalismia. Simo Kärkkäinen on vuonna 2015 tutkinut suomalaisessa rocklehdissä 1970-luvulla syntyneitä distinktioita ja kentän sisäisiä konflikteja. Kuten minä, Kärkkäinen on tehnyt aineistostaan laadullista sisällönanalyysia, mutta hänen aineistonsa keskittyy alan erikoislehdistöön. (Kärkkäinen

2015.) Tutkielma on tehty talous- ja sosiaalhistorian oppiaineeseen, joten sen lähtökohdat ovat omaani verrattuna hieman erilaiset. Myös viestinnän oppiaineessa on tehty vastaavaa tutkimusta. Auli Karran pro gradu sisältää analyysin henkilöjuttujen diskursseista. Karran tutkielmassa on varsinkin aineistollisesta näkökulmasta paljon yhtäläisyyksiä oman tutkimukseni kanssa. Hän on valinnut analysoitavakseen neljä musiikkimaailmasta tunnettua henkilöä, muun muassa Esa-Pekka Salosen ja Karita Mattilan, ja soveltanut feminististä mediatutkimusta. Karra on löytänyt aineistostaan mielenkiintoisia toistuvia rakenteita ja rooleja, joita hän on käsitellyt erityisesti sukupuolen näkökulmasta. (Karra 2007.)

Tutkija Taru Leppänen tutki väitöskirjassaan lehtikirjoituksia feministisen musiikintutkimuksen näkökulmasta. *Viulisti, musiikki ja identiteetti: Sibelius-viulukilpailu suomalaisessa mediassa 1995* käsittelee Sibelius-viulukilpailun kohtaamaa mediakeskustelua. Leppänen kertoo, että medioissa paljon huomiota saivat kilpailijoiden perheet, vaikka kilpailijat eivät olleet enää lapsia. (Leppänen 2000: 95.) Pekka Kuusiston perhe sai mediassa paljon huomiota, ja jutuissa korostui Leppäsen mukaan (2000: 97) muun muassa vanhempien panostus poikansa uraan. Toinen yksityiselämään liittyvä, esiin nostettu aihe oli vanhemmuus, sillä eräs kilpailija oli juuri tullut isäksi. Mielenkiintoista on myös se, että mediateksteissä korostui aina kilpailijan kansallisuus. (Leppänen 2000: 103, 109.) Tämä on hyvä esimerkki siitä, kuinka ulkomusiikilliset seikat leimaavat esiintyjää ja vaikuttavat siihen, kuinka heitä mediassa käsitellään. Sibelius-viulukilpailussa joukkueet perustuvat kansallisuuteen, ja siksi sen mainitseminen uutisoinnissa on varmasti usein perusteltua. Leppäsen mukaan (2000: 112) toimittajat keskittyivät huomattavan paljon siihen, kuinka vähän venäläisiä kilpailuun osallistui, ja miten Neuvostoliiton hajoaminen vaikutti seikkaan. Hän kertoo myös, että kilpailua käsittelevissä artikkeleissa jaettiin kilpailijoita tervetulleisiin ja vähemmän tervetulleisiin esimerkiksi kansalaisuuden, etnisyyden ja ”rodun” perusteella (2000: 150).

Musiikin tohtori Marja-Liisa Saarilammin väitöskirja *Meediataitelijasta mediataitajaksi: taiteilijan kulttuuriset tarinamallit musiikkialan erikoislehdessä* sisältää analyysin, joka monin tavoin sivuaa omaani. Hän tutki musiikkialan aikakauslehdessä esiintyviä suomalaisiin taiteilijoihin liitettyjä kollektiivisia näkemyksiä. Hän toteaa, että suomalaisia klassisen musiikin taiteilijoita on toistaiseksi tutkittu melko vähän sosiaalisesta näkökulmasta (Saarilampi 2007: 17). Tätä voi mielestäni soveltaa suomalaisiin musiikin tekijöihin yleisesti, minkä takia tutkielmani kaltaista analyysia kannattaa tehdä. Saarilampi on etsinyt musiikkialan erikoislehtien teksteistä niin kutsuttuja tarinamalleja ja käyttänyt tässä filosofi-

sosiaalipsykologi Rom Harrén positiointiteoriaa. Lähtökohtamme tutkimukselle ovat jokseenkin samanlaiset, mutta tässä suhteessa kiinnostuksenkohteemme poikkeavat toisistaan. Saarilampi esittää silti paljon väitteitä, jotka ovat tutkielmani kannalta hedelmällisiä. Hänen mukaansa (2007: 29) positiointiteoriassa tarkastellaan henkilöiden positioita, eli asemia, niiden oikeuksia ja velvollisuuksia, sosiaalisissa episodeissa, joita lehtijututkin ovat. Positiointi tarkoittaa sitä, että ihminen sijoittaa itsensä johonkin tarinamalliin (Saarilampi 2007: 31). Musiikkilehtien jutuista koostuvasta aineistosta Saarilampi on tunnistanut tarinamalleja, kuten sankaritarinoihin liittyvät kristuksen, profeetallisen näkijän ja diivan mallit. Ne liittyvät taiteilijuuteen, kun taas itseäni kiinnostaa, häivytetäänkö taiteilijuus yksityisasioiden tieltä. Kiinnostavaa on silti nähdä, muistuttavatko nämä kulttuuriset tarinamallit aineistossani esimerkiksi tiettyjen genrejen ammattilaisia.

Myös musiikintutkija Marko Aho on teoksessaan *Iskelmäkuninkaan tuho: Suomi-iskelmän sortuvat tähdet ja myyttinen sankaruus* muodostanut jaottelun siitä, miten artisti ja tähti muodostuvat. Hän puhuu tähteyden aspekteista, joita ovat yksityishenkilö, artisti, kuuluisuus ja legenda. Aho on tutkinut tähdistä kirjoitettuja tekstejä, joiden perusteella hän muistuttaa, että legendoista puhuttaessa ongelmallista on musiikin ja ulkomusiikillisten seikkojen suhde. (Aho 2003: 46–47.) Jaottelu on mielestäni hyvä ja tukee omaa tutkimusasetelmaani. Aho on käyttänyt luokittelunsa taustalla tutkija Christine Gledhillin (1991) ajatuksia elokuvatähtien tähtirakenteesta. Hän antaa esimerkkejä harrastajamuusikosta orkesterimuusikkoon ja maailmantähteen ja puhuu heihin liittyvistä aspekteista. Ahon mukaan tuntemattomasta muusikosta voi muodostua tähti, mutta kuuluisuus on sisällöltään ulkomusiikillista. Jaottelussa liikutaan siis akselilla, jonka päissä ovat yksityishenkilö ja legenda. (Aho 2003: 48–54.) Ahon mielestä tämän aihepiirin tutkimus keskittyy usein yksittäisiin artisteihin, eikä ilmiöön yleensä, mikä on itsellenikin suuri peruste aiheen tutkimiselle.

Fanitutkija Janne Poikolaisen väitöskirja taas käsittelee musiikkifaniuden kehittymistä Suomessa 1950–70-luvuilla. Työni kannalta merkittävää on se, mitä väitöskirja kertoo musiikkilehdistön synnystä, jonka Poikolainen sijoittaa 1960-luvun vaihteeseen. Uudenlaisista iskelmä- ja popmusiikkilehdistä hän mainitsee tärkeiksi *Iskelmän*, *Suosikin* ja *Sumpin*. Musiikkilehdissä näkyi intiimin ja sensaationhakuiseen, julkisuuden henkilöihin keskittyvän journalismin synty ja nousu. Artikkeleissa käsiteltiin entistä enemmän artistien yksityiselämää, persoonaa ja ulkonäköä. Uudenlaisen journalismin tyyppinä mainitaan henkilökuvat. Poikolainen kertoo, että toimittajat alkoivat keskittyä artisteihin ja yhtyeisiin

liittyvään arkielämän tietoon, kuten lempikirjoihin tai -ruokiin, pituuteen, painoon ja niin edelleen. Näin fanit saivat idoleistaan muutakin kuin musiikkiin liittyvää tietoa. (Poikolainen 2015: 108–110, 112.) Tämäkin perustelee hienosti sitä, miksi tutkimukseni on tarpeellinen ja ajankohtainen. Poikolaisenkin kuvailemat ilmiöt on tunnistettu jo aikaa sitten, mutta tästä huolimatta laajempaan sisällönanalyysiin en ole törmännyt. Tärkeä huomio on myös se, että Poikolainen näkee musiikkifaniuden mediakulttuurisena ilmiönä ja pitää toimittajien roolia oleellisena sen synnyssä (Poikolainen 2015: 267).

Myös kulttuurihistorian tutkijan Janne Mäkelän mukaan moderni fanitoiminta ja artistin ihailu etäältä mahdollistuivat massatuotannon ja mediateknologian läpimurron myötä (Mäkelä 2007: 215). Mäkelä on tarkastellut Beatles-faneja ja tullut tutkimuksessaan siihen tulokseen, että tuolle faniudelle tyypillistä olivat molemminpuolinen sitoumus ja jopa riippuvaisuus artistin ja yleisön välillä (Mäkelä 2007: 232, katso myös Mäkelä 2004: 77–78). Tarkastelussa on käynyt ilmi, että fanien odotetaan tuntevan fanituksen kohteensa ja tietävän artistin tai yhtyeen historiaa, tietoja jäsenistä ja niin edelleen (Mäkelä 2007: 236). Tämä kertoo artistien ja yleisön vuorovaikutuksesta ja siitä, että artisteilta odotetaan jakamista. Tällä perusteella jaettavia asioita vaaditaan sekä yksityiselämään että ammattiin ja musiikkiin liittyen.

Artistin ja median suhdetta ovat tutkineet myös musiikkitieteilijät Sheila Whiteley tutkimusartikkelissaan muusikko Patti Smithin televisioesiintymisestä sekä Emma Mayhew tekstissään, jossa hän avaa laulaja Sinéad O’Connorin ristiriitaistakin julkisuuskuvaa ja mediasuhdetta. Mayhew on kirjoittanut, kuinka laulajan suorapuheisuus ja kantaaottavuus muodostivat hänelle kapinallisen, irrationaalisen ja jopa hullun maineen, mutta kuinka hänen on myös sanottu nauttineen saamastaan julkisuudesta ja mediahuomiosta. O’Connor on puhunut hyvin henkilökohtaisista asioista, kuten kohtaamastaan hyväksikäytöstä ja abortista, ja protestoinut muun muassa katolista kirkkoa ja sotia vastaan. (Mayhew 2006: 172.)

Artikkelissa kuvattu yksityisen ja julkisen suhde on juuri se, joka itseänikin tutkimukseni kannalta kiinnostaa. On mielenkiintoista, kuinka artistin olemassaolo on riippuvainen yleisöstä ja julkisuudesta ja kuinka sitä osataan myös hyödyntää.

Mayhew’n mukaan julkisuuden henkilöä ei yleensä nähdä yksityishenkilönä tai edes oikeana ihmisenä, emmekä hänen mukaansa voi koskaan tuntea yksityishenkilöä julkisuuden henkilön takana. Hän toteaa, että käsitystämme julkisuuden henkilöstä muokkaavat kategoriat, kuten sukupuoli, luokka, seksuaalisuus, etnisyys ja niin edelleen. (Mayhew 2006: 173–174.) Omasta

mielestäni julkisuuden henkilön takana piilevästä yksityishenkilöstä on mahdollista tuntea palasia, kuten oma tutkimuskysymykseni pyrkii osoittamaan. Yksityisen ja julkisen suhde kulminoituu Mayhew'n artikkelissa tapaukseen, jossa O'Connorille buuattiin hänen esiintyessään Madison Square Gardenissa New Yorkissa, jossa hän esitti cover-version Bob Marleyn kappaleesta *War* ja muutti sanat koskemaan lasten kohtaamaa hyväksikäyttöä. Hän toi näin henkilökohtaisen kokemuksensa julkiseksi ja poliittiseksi. (Mayhew 2006: 181–182.)

Whiteley taas kuvaa artikkelissaan ”Patti Smith: The Old Grey Whistle Test, BBC-2 TV, May 11, 1976” sitä, miten Smithin henkilökohtaiset kokemukset ja laulussa esiintyvä henkilöahmo näkyvät hänen tv-esityksessään. Esiintyessään The Old Grey Whistle Test -ohjelmassa Smith esitti kappaleensa *Land: Horses*, jossa hän antaa kuulijalleen kurkistusikkunan New Yorkin underground-kulttuuriin. Smith nähtiin ja nähdään edelleen punkhenkisenä hahmona, joka määritteli uudelleen naisen roolin rockmusiikissa, ja toi avoimesti esille seksuaalisuuttaan ja sukupuoltaan, joita hän ei määritellyt perinteisten oletusten mukaan. Hän on myös kappaleissaan esittänyt hahmoja, joiden kautta hän on tuonut esiin muun muassa adrogyyniyyttä ja homoseksuaalisuutta. Whiteley kuvaa, kuinka Smith haastoi valtavirran käsityksiä seksuaalisuudesta ja feminiinisyydestä. Esittäessään *Land*-kappaleensa Smith esiintyi ikään kuin kappaleen päähenkilön Johnnyn roolissa. Kappale kertoo Johnny-nimisen henkilön heroiniaddiktiosta, joka johtaa hänen kuolemaansa. Tarinassa voidaan sanoa näkyvän beat-liike, joka vaikutti Smithiin hänen muutettuaan New Yorkiin 60-luvulla. (Whiteley 2006: 81–86.) Myös Smith toi siis esiintyessään esille henkilökohtaisia kokemuksiaan yksityiselämästään, mutta eläytyi myös uskottavasti hahmoon, jonka tarinan hän halusi esiintymisellään kertoa ja tuoda esiin.

Tutkimuskysymykseni ajankohtaisuutta ja siihen liittyvien mediailmioiden tutkimisen tarpeellisuutta perustele myös tuoreessa Etnomusikologian vuosikirjassa julkaistu, väitöskirjaan perustuva Salli Anttonen artikkeli ”Sunrise Avenue ja aitouden kaipuu”. Anttonen kertoo käsitelleensä väitöskirjassaan autenttisuuden diskursseja ja jatkaa tutkimuksen teorian pohdintaa artikkelissa. Hän tutkii artikkelissa Sunrise Avenueen kohdistunutta kritiikkiä suhteessa rockiin elimellisesti yhdistettyyn aitouteen ja autenttisuuteen. (Anttonen 2019: 64–65.) Anttonen korostaa sitä, kuinka jonkin yhtyeen tai artistin aitoutta rinnastetaan siihen, kuinka kaupallista sen musiikki on. Mielestäni tämä on tärkeä ajatus tutkielmani kannalta, sillä yksityiselämän jakamista pidetään usein kaupallisena tempuna. Siinä missä pyrin luomaan jaottelun niistä narratiiveista, joita henkilöjutuissa

toisinnetaan, Anttonen on luonut jaottelun neljästä teemasta, joihin hän on sijoittanut aiemmasta tutkimuksesta löytämiään keskeisiä autenttisuuskursseja.

Yksi Anttonen teemoista, ”subjektipositio: itsen uudelleenluonti”, on tutkielmani kannalta erityisen mielenkiintoinen. Se tarkastelee artistin imagoa ja identiteettiä ja näkee artistin identiteetin konstruktiona. Esimerkkeinä Anttonen käyttää Madonnan ja David Bowien rakennettuja artistirooleja. (Anttonen 2019: 71.) Anttonen teema muistuttaa vahvasti teorialuvussa esittelemäni Philip Auslanderin jaottelun *hahmo*-kerrosta. Anttonen tarkentaa, että tämä teema korostaa sitä eroa, miten yleisö näkee artistin ja miten tämä kokee itsensä. Hän toteaa, että artisti voi sulauttaa lavapersoonan omaan käsitykseen itsestä, tai omaksua monia eri rooleja. (Anttonen 2019: 71–72.) Anttonen (2019: 78) toteaa myös, että yleisöllä on tarve kokea, että he pääsevät sisälle esiintyjän maailmaan ja tunteisiin. Tämä ajatus on hyvin samanlainen kuin ajatukseni siitä, miten yksityinen ja julkinen minä näkyvät henkilöjutuissa. Tämä tekee tutkimuskysymyksestäni yhä relevanttimman. Sen lisäksi, että Anttonen väitöstutkimus ja artikkeli tutkivat tutkielmaani lähellä olevaa ilmiötä, ovat ne minulle relevantteja myös siksi, että ne havainnollistavat hyvin medialähteiden sekä artistin ja median suhteen merkitystä musiikintutkimuksessa. Artikkelissa Anttonen on käynyt läpi Sunrise Avenueen liittyviä arvioita *Soundi*- ja *Rumba*-musiikkilehdistä.

Olen esitellyt aikaisempaa tutkimusta hyvin laajasti. Kuten olen todennut, on tutkimusasetelmani kaltaista tutkimusta melko vähän, jos ollenkaan. Olen kokenut tarpeelliseksi esitellä paljon samankaltaista aikaisempaa tutkimusta, jotta voisin kattavammin perustella, minkälaiseen tutkimusperinteeseen oma tutkielmani kuuluu, mutta myös sen, miksi tutkielmani on tarpeellinen ja ajankohtainen. Koska tutkielmassani kuvailemani ilmiö on tuore niin yleisesti kuin tutkimuksellekin, on sen kuvailu aikaisemman tutkimuksen avulla mielestäni perusteltua ja hyvin tarpeellista tutkimuskysymykseni ymmärtämisen kannalta.

2.3. Tutkielman positio tutkimusperinteissä ja tutkijan oma positio

Sijoitan oman tutkimukseni vahvimmin kulttuurisen musiikintutkimuksen tutkimusperinteeseen. Koen, että se tarjoaa parhaan pohjan tutkimukselleni. Lisäksi se sisältää vaikutteita muista tutkimusperinteistä. Kulttuurinen musiikintutkimus ottaa huomioon joukkoviestimien vaikutuksen musiikkiin ja sen kuluttamiseen, mikä on luonnollisesti tutkimusaiheeni kannalta tärkeä yhtäläisyys. Se näkee musiikin sosiaalisena ja vuorovaikutteisena, mikä on myös tutkimuksessani vallitseva ajatus. Musiikintutkijat Taru Leppänen ja Pirkko Moisala toteavat kulttuurisen musiikintutkimuksen olevan tutkimusta, jossa musiikki nähdään aina siinä ajassa ja paikassa, jossa ilmiö tapahtuu. Heidän mukaansa kulttuurinen musiikintutkimus siis ottaa huomioon myös joukkoviestimien muutokset, massakulttuurikehityksen ja kulttuurin globalisoitumisen. (Leppänen & Moisala 2003: 71.) Erityisesti tästä kumpuavat ajatukset joukkoviestimien ja musiikin suhteesta. Ilman tätä kehystä ei tutkimuksellani olisi pohjaa. Myös Antti-Ville Kärjän mukaan musiikki on erottamaton osa nykyistä mediakulttuuria ja musiikin kokeminen valtaosin mediavälitteistä. Hän huomauttaa myös, että musiikin ja median erottamaton yhteys on huomioitu yleensä populaarimusiikin tutkimuksessa. (Kärjä 2003: 149.) Näin ollen tutkimuksellani on yhtäläisyyksiä myös populaarimusiikintutkimuksen kanssa.

Koska tutkimukseni liittyy niin musiikin tuottajaosapuoleen kuin sen vastaanottajiin, näen musiikin sosiaalisena ilmiönä. Myös Leppänen ja Moisala argumentoivat (2003: 72), että musiikki pitäisi kytkeä aina niihin sosiaalisiin, poliittisiin ja taloudellisiin yhteyksiin, joissa sitä kuunnellaan, soitetaan ja tehdään. Kulttuurisessa musiikintutkimuksessa korostuvat kaikki musiikin tuotantoon ja kuluttamiseen liittyvät osapuolet ja ympäröivän yhteiskunnan muutokset. Mikä tärkeintä, kulttuurinen musiikintutkimus on monitieteinen tutkimusala (Leppänen & Moisala 2003: 76). Median valtavan roolin vuoksi keskityn tutkielmassani vahvasti ulkomusiikillisiin seikkoihin ja niiden vaikutuksiin siihen, miten artisti tai muusikko ja hänen musiikkinsa koetaan. Leppänen ja Moisala toteavat, että musiikki sekä yhdistää että erottaa ihmisiä. Esimerkiksi ikä, etnisyys, seksuaalisuus, sukupuoli ja yhteiskunnallinen luokka rajoittavat ja mahdollistavat musiikillista toimintaa. (Leppänen & Moisala 2003: 81.) Mielestäni medialla on tässä suuri rooli.

Musiikintutkijat Helmi Järviluoma ja Tarja Rautiainen (2003: 171) ovat kirjoittaneet, että teknologian ja populaarimusiikin suhde on ollut tärkeää populaarimusiikin kehitykselle 1900-luvun alusta saakka. Tämä sekä Kärjään ajatukset tukevat sitä, että medioitumista korostava tutkimukseni voisi olla myös osa populaarimusiikin tutkimuksen tutkimusperinnettä. Näen kuitenkin populaarimusiikin tutkimuksen osana kulttuurista musiikintutkimusta. Myös populaarimusiikintutkija Keith Negus kirjoittaa sen puolesta, että medialla on paikka populaarimusiikin tuotannossa ja levityksessä. Hän korostaa, että musiikkijournalistit ovat tärkeä välikäsi artistin ja yleisön välillä (Negus 1992: 118). Hän selventää, kuinka mediajulkisuutta hyödynnetään oikean yleisön tavoittamisessa, ja huomauttaa myös, että tabloidijournalismissa korostuvat aiheet, kuten raha, seksi ja huumeet. (Negus 1992: 123.)

Oma positioni tutkijana kumpuaa sekä aiemmista opinnoistani että työstä kulttuurijournalismin parista. Suoritin kandidaatintutkintoni journalistiikasta ja viestinnästä ja halusin siten pro gradu -työssäni yhdistää molemmat opiskelemani tutkimusalat. Kulttuuritoimittajana taas olen työskennellyt useissa sanomalehdissä. Leppäsen ja Moisanan mukaan musiikin tutkijan identiteetti määrittelee tutkimustyön teon tapaa. Heidän mukaansa kulttuurinen musiikintutkimus huomioi tutkijan oman position ja kontekstin näkyvästi. Tutkijan harteille jää selvittää oma positio ja tiedostaa, ettei tutkimuskohteen tarkastelu koskaan tapahdu täysin objektiivisesti. He korostavat, että omat kokemukset ja ideologiat vaikuttavat tieteellisen tiedon tuottamiseen. (Leppänen & Moisala 2003: 82–83.) Kohdallani tämä näkyy siinä, miten ennakkokäsitykseni kulttuurijournalismista ja henkilöjuttujen tekemisestä ohjaavat tutkimuskysymyksen asettelua ja siihen vastaamista. Positiotani voisi kritisoida tutkimuskysymykseni kannalta liian läheiseksi. Osaan silti etäännyttää itseni toimituksellisesta näkökulmasta esimerkiksi aineistoa valitessani. Positioni ja kokemukseni voivat ohjailla työtäni, mutta uskon sen myös hyödyttävän seikkaperäisen analyysin laatimisessa. Olen tässä luvussa pyrkinyt luomaan hyvän kuvan siitä ilmiöstä, jota tutkin ja jota koskevaan tutkimuskysymykseen haluan tällä tutkielmalla vastata.

3. Sisällönanalyysi yksityisyydestä henkilöjutuissa

Tässä luvussa esittelen tutkimukseni eri teoreettisia lähtökohtia ja analyysimetodin, jolla olen käynyt läpi oman aineistoni. Lisäksi esittelen tutkimusaineistoni yksityiskohtaisesti. Aloitan esittelemällä Philip Auslanderin teorian esiintyvän artistin kolmesta kerroksesta. Teoria toimii tutkielmassani sekä taustalla vaikuttavana teoriana että käytännön metodina analyysini apuna. Lisäksi esittelen tässä luvussa norjalaistutkija Kai Arne Hansenin ja metallimusiikkia tutkineen Gerd Bayerin tutkimuksia. Kerron näistä tutkimuksista luvun 2 sijaan tässä, sillä ne soveltavat ja selittävät Auslanderin teoriaa. Näin ollen ne auttavat ymmärtämään tutkielmani teoreettista otetta ja toimivat apuna tässä yhteydessä erittäin hyvin. Olen niputtanut teorian ja metodin samaan lukuun siksi, että ne ovat osittain päällekkäisiä tutkimuksessani. En kuitenkaan pidä tätä ongelmallisena, sillä jo käsitteinä metodissa ja teoriassa on paljon yhtäläisyyksiä. Auslanderin teorian lisäksi olen perannut aineistoani sisällönanalyysin avulla. Pääasiassa analyysini on laadullista, mutta se sisältää myös joitakin määrällisen analyysin piirteitä. Aineistoni koostuu yhdestätoista henkilöjutusta, jotka olen valinnut kolmen suomalaismedian kulttuuriosastoilta. Aineiston lisäksi esittelen tarkemmin ne perusteet, joilla juuri nämä artikkelit ovat valikoituneet aineistokseni. Jokainen artikkeli on julkaistu verkossa, ja linkit niihin löytyvät lähdeluettelosta.

3.1. Philip Auslanderin kolmen kerroksen teoria

Jo sosiologi Erving Goffman on kuvannut sitä, miten ihmiset esiintyvät arkielämässä. Hän puhuu ihmisen niin sanotusta julkisivusta, joka koostuu hänen mukaansa sekä tiedostetusta että tiedostamattomasta viestinnästä (Goffman 1971: 32). Hän tarkentaa, että jokaisen ihmisen julkisivu koostuu henkilökohtaisesta julkisivusta, lavastuksesta ja esiintymisrooleista, joita yksilöt omaksuvat erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. (Goffman 1971: 32–34.) Nykypäivänä, suureksi osaksi medioitumisen myötä, eri tilanteiden lisäksi ihmiset mukauttavat käytöstään ja itsensä representointia eri alustoilla. Artikkelissaan ”Musical Persona: The Physical Performance of Popular Music” (2009) Philip Auslander kirjoittaa teoriastaan, joka pohjautuu pitkän linjan populaarimusiikintutkija Simon Frithin esittämiin ajatuksiin siitä, minkälaisia kerroksia esiintyvistä artisteista on mahdollista tunnistaa.

Auslander kertoo, että:

Aion teoriassani systematisoida ja laajentaa Frithin ajatuksia. Viitataan tästä lähtien kolmeen esiintyjän kerrokseen, jotka hän on tunnistanut yksityishenkilöksi (eli esiintyjäksi ihmisenä), julkisuuden henkilöksi (esiintyjä sosiaalisena entiteettinä) ja hahmoksi (Frithin 'laulupersoonana') (Auslander 2009: 305).¹

Teoria esiintyjän, omassa tutkimuksessani artistin tai muusikon, kerroksista lähtee siis siitä ajatuksesta, että muusikot eivät vain esitä musiikkia, vaan myös rooleja (Auslander 2009: 304). Simon Frithin kirjoituksista jalostunut teoria havainnollistaa, kuinka yleisöllä on usein pääsy vain artistin päällimmäisiin kerroksiin. Teorian mukaan yleisö kuitenkin ymmärtää musiikin paremmin, jos he pääsevät lähelle artistin (character ja persona) takana olevaa yksityishenkilöä (person). (Auslander 2009: 305–306.) Auslanderin loppuun saattama teoria tästä on kirkkaampi, selkeämpi ja muissa tutkimuksissa hyödyntämisen kannalta mielestäni käytännöllisempi. Lisäksi hänen ajatuksensa ovat tuoreempia ja toimivat nykykulttuurissa paremmin, sillä Auslander ottaa hyvin huomioon mediakulttuurin ja mediateknologian merkityksen kerrosten esittämisessä. Siksi olen päättänyt käyttää Auslanderin versiota tästä teoriasta. Aion tässä kappaleessa selventää, mitä hän näillä kerroksilla tarkoittaa, ja referoida sitä selvyuden vuoksi hänen käyttämiensä esimerkkien avulla. En ole löytänyt teorian keskeisiä käsitteitä muiden suomentamina, joten olen ottanut vapaudekseni suomentaa ne parhaani mukaan ja käytän tässä tutkimuksessa suomenkielisiä sanoja niitä kuvaamaan.

Auslander käyttää tutkimistaan artistin kerroksista termejä *real person*, *performance persona* ja *character*. Ensimmäinen taso *real person* tarkoittaa ihmistä yksityishenkilönä, ja aion tästä kerroksesta käyttää suomenkielistä termiä *yksityishenkilö*. Performance persona on kerroksista seuraava, jolla tarkoitetaan esiintyjää sosiaalisena entiteettinä ”social being”, eli sinä, jollaisena hänet julkisuudessakin nähdään. Käytän tästä kerroksesta nimitystä *julkisuuden henkilö*. Kolmas taso on character, jonka olen suomentanut suoraan *hahmoksi*. Hahmo voi olla jokin rooli, jonka artisti omaksuu tiettyä kappaletta esittäessään, tai esimerkiksi roolihahmo, jota hän esittää lavalla tai musiikkivideolla. Kaikki nämä kerrokset voivat olla Auslanderin mukaan aktiivisia samanaikaisesti, samassa esityksessä. Hän käyttää esimerkkinä

¹ I shall both systematize and expand on Frith's account. From this point on, I will refer to the three layers of performance he identifies as the real person (the performer as human being), the performance persona (the performer as social being) and the character (Frith's song personality). (Auslander 2009: 305).

Kelly Clarksonin kilpailuesitystä *American Idol* -televisiokilpailussa, jossa Clarkson lauloi kantrilaulaja Rhea McIntyren kanssa. Auslander demonstroi, kuinka tuossa esityksessä oli Clarksonin kohdalla tunnistettavissa kaikki kolme kerrosta: Esittämässään kappaleessa he olivat saman miehen huomiosta taistelevien naisten *hahmossa*. *Julkisuuden henkilöinä* he olivat nähtävinä nuoren artistin ja vanhemman veteraanilaulajan rooleissa. Lisäksi Clarkson kertoi ihailleensa McIntyrea koko elämänsä ja oli sen takia valinnut hänet duettoparikseen. Tämä toi esille hänet kilpailun ulkopuolisena *yksityishenkilönä*. Toisaalta tähän voi suhtautua kriittisesti ja varauksella, sillä kyseessä on käsikirjoitettu tv-sarja, josta luodaan houkutteleva kertomalla kilpailijoista henkilökohtaisiksi väitetyjä asioita. Tällä esimerkillä Auslander perustelee, miten yleisön tulkintaa kehystivät kaikki kolme kerrosta. (Auslander 2009: 305–306.) *Julkisuuden henkilö* on Auslanderin mukaan siis se kerros, joka sijoittuu vuorovaikutussuhteessa *yksityishenkilön* ja yleisön väliin, ja nämä kolme kerrosta ovat väistämättä vuorovaikutuksessa, kun yleisö pääsee musiikin ja esiintymisten kautta lähelle sekä *julkisuuden henkilöä* että *yksityishenkilöä* ja mahdollisia *hahmoja*. *Hahmot* ovat vapaaehtoisia, eikä tätä kerrosta voi kaikista tunnistaa. (Auslander 2009: 308–309, 314.)

Kai Arne Hansen pohtii väitöskirjassaan (2017a) sitä, miten henkilökohtaiset narratiivit ja yksityiselämän tapahtumat näkyvät artistin imagossa, musiikissa ja erityisesti musiikkivideoissa. Hän on hyödyntänyt erittäin havainnollistavasti Auslanderin teoriaa. Hansen kertoo näkevänsä sen, miten artisti rakentuu haastatteluissa, sosiaalisessa mediassa, musiikkivideoissa ja niin edelleen verrannollisena sen kanssa, mitä yleensä kutsumme imagoksi (Hansen 2017a: 29). Tästä syystä hänen mukaansa yleisöjen kiinnostus artisteja kohtaan syntyy kaikkien niiden alustojen kautta, joilla he esiintyvät, eikä pelkästään heidän esittämänsä musiikin ansiosta. Hansen puhuu väitöskirjassaan myös artistien läsnäolosta sosiaalisessa mediassa. Ilmiö liittyy hänen mukaansa siihen, kuinka medioiden yhdenmukaistumisen ja alustojen yhteen sulautumisen, eli mediakonvergenssin, myötä artistien seuraaminen eri alustoilla ja medioissa on mahdollista. Hän toteaaakin, että online-kulttuuri on tarjonnut mahdollisuuden kiinnostua sekä julkisuuden henkilöiden julkisesta että yksityisestä elämästä ja että yleisöt ovat aina tiedonnälkäisiä, kun kyse on tähtien yksityiselämästä. (Hansen 2017a: 32–33.) Myös oman tutkielmani idea sai alkunsa syksyllä 2017 osallistuessani Hansenin kurssille Oslon yliopistossa.

Hansenin väitöskirja koostuu artikkeleista, joissa havainnollistuu erinomaisella tavalla artistin eri kerrokset ja se, miten ja mistä näitä kerroksia voi tulkita. Hän analysoi lähtökohtaisesti musiikkivideoita, mutta hänen ajatuksiaan voi mielestäni soveltaa hyvin myös mediatekstien tulkintaan. Musiikkivideoanalyysissään ”Empowered or Objectified? Personal Narrative and Audiovisual Aesthetics in Beyoncé’s Partition” Hansen puhuu siitä, kuinka artistiin liittyvät henkilökohtaiset narratiivit muodostavat taustakuvan jokaiselle esitykselle ja tätä taustaa vasten yleisö tekee oman tulkintansa yhdistäen siihen omia käsityksiään (Hansen 2015: 2). Beyoncé on itse kertonut, että hän halusi esiintyä videolla seksikkäästi aviomiehelleen ja että videon inspiraationa toimi heidän matkansa Pariisiin. Siellä pari menivät kihloihin ja kävi katsomassa seksikästä esitystä Crazy Horse -yökerhossa. (Hansen 2015: 12.) ”Holding on for Dear Life: Gender, celebrity status, and vulnerability-on-display in Sia’s ‘Chandelier’” -artikkeli (Hansen 2017b) taas käsittelee sitä, kuinka australialaisartisti Sian kohtamat hankaluudet, kuten poikaystävänsä menettäminen auto-onnettomuudessa, sen aiheuttamat päihdeongelmat ja itsetuhoisuus, ovat vaikuttaneet häneen. Artisti on kertonut, että vaikeudet ovat vaikuttaneet hänen haluunsa peittää kasvonsa julkisuudessa symbolina musiikkialan huonoista puolista ja siitä, ettei hän halunnut kuuluisaksi. Hansen analysoi, miten nämä seikat näkyvät ja kuuluvat *Chandelier*-musiikkivideolla. (Hansen 2017b: 91–92.)

Auslander huomauttaa, että vaikka fanit ja yleisö usein ajattelevat toisin, on yksityishenkilö juuri se kerros, johon he pääsevät vähiten käsiksi, sillä yleisö sekoittaa usein *julkisuuden henkilön* ja heidän mahdolliset *hahmons*a siihen, millaisia he ovat *yksityishenkilöinä*. Hänen mukaansa julkiset esiintymiset muualla kuin esiintymislavoilla eivät ole luotettavia lähteitä siihen, minkälainen yksityishenkilö artistin takana piilee. Auslander toteaa, että edes epämuodolliset kohtaamiset tai haastattelut eivät anna luotettavaa kuvaa. Hän tarkentaa myös, että vaikka artistilla olisi useita *hahmoja*, *julkisuuden henkilön* kerros pysyy aina samana. Siksi sen voidaan sanoa olevan tärkein kerros, johon voi tutustua ja identifioitua helpoiten. (Auslander 2009: 305–306.)

Olen samaa mieltä Auslanderin kanssa siitä, että julkisuuden henkilö on se kerros, jonka kanssa yleisö on yleensä tekemisissä ja vuorovaikutuksessa. Mielenkiintoista tästä tekee mielestäni se, että artistit tekevät ulostuloja digitalisaation ja erityisesti sosiaalisen median myötä huomattavasti enemmän kuin ennen, minkä takia ainakin teoriassa pääsy lähemmäs *yksityishenkilön* kerrosta on mahdollista. Tätä korostaa myös Hansen, joka vastoin Auslanderia pitää medioita ja niiden esittämää pirstaloitunutta tietoa luotettavana. Hansenin

ote Auslanderin teoriaan on mielestäni moderni, ja hän ottaa huomioon 2010-luvun mediamaisen ja yleisöjen tavat kuluttaa julkisuuden henkilöitä. Hän puhuu myös siitä, kuinka yleisöt hyödyntävät eri kanavia varmistaakseen tietämystään artisteista ja heidän musiikistaan. He hankkivat pirstaloitunutta tietoa esimerkiksi musiikkivideoiden, lyriikoiden ja sosiaalisen median kanavien kautta (Hansen 2017a: 37). Näistä osista yleisö muodostaa kokonaiskäsitteensä. Tämä ajatus vie käsitystä artistin kolmesta kerroksesta yhä pidemmälle ja osaltaan vahvistaa sitä, että henkilöjutut ovat yksi alusta, jolle tietoa on pirstaloitunut. Jakamisen kulttuuri voi mielestäni tehdä artistille helpommaksi olla lähellä yleisöään ja sitouttaa fanejaan, mutta toisaalta luo paineita tarjota enemmän ja antaa kurkistaa yksityiselämään. Tämä voi hämärtää yksityisen ja julkisen – niin elämän kuin persoonan – suhdetta ja eroja, mikä näkyy mielestäni myös näitä henkilöitä käsittelevässä journalismissa.

Auslander on kuitenkin antanut esimerkkejä siitä, kuinka julkisuuden henkilön eri kerrokset näkyvät mediajulkisuudessa. Artikkelissaan ”Musical Personae” (2006) hän käyttää esimerkkinä näyttelijä Jack Nicholsonia, josta voi tunnistaa yksityishenkilö-, elokuvatahti- ja roolihahmo-kerrokset. Auslander korostaa, että yksityishenkilön lisäksi julkisuudessa esiintyvä persoona eli kerros on mahdollista tunnistaa muusikoista kaikista genreistä. Hänen mukaansa tuo kerros on se, joka määrittää sosiaalisessa kanssakäymisessä muun muassa yleisön ja median kanssa eikä välttämättä edusta muusikon tai artistin oikeaa persoonaa. (Auslander 2006: 101–103.) Hansen lainaa väitöskirjassaan monen tutkijan jakamaa ajatusta siitä, että kokemus musiikista on henkilökohtaisempi ja musiikin ymmärtäminen syvällisempää, kun yleisö kokee tuntevansa artistin. Tätä ajatusta hän jatkaa esittämällä väitteen siitä, että *julkisuuden henkilö* voi olla niin houkutteleva, että ero artistin julkisen ja yksityisen persoonan välillä yleisön silmissä haihtuu. (Hansen 2017a: 34.)

Samankaltaista ajatusta käsittelee myös Gerd Bayerin selonteko parhaiten Motörhead-yhtyeen laulajana tunnetun Lemmy Kilmisterin lava- ja lavan ulkopuolisen persoonan suhteesta hänestä tehdyn dokumenttielokuvan *Lemmy* perusteella. Artikkelissaan ”Being Lemmy Kilmister: Performativity and Metal” (2017) Bayer analysoi suhdetta erityisesti performatiivisuuden ja autenttisuuden kautta. Bayer kuvailee, kuinka Kilmisterin tunnettu lavapersoona alkoi vaikuttaa häneen muuallakin kuin esiintymislavoilla. Viitaten Auslanderin teoriaan Bayer huomauttaa, että Kilmisterin kohdalla tunnistettavat kerrokset ovat ikään kuin romahtaneet yhdeksi Lemmyksi, joka vallitsee kaikissa tilanteissa niin esiintyessä kuin yksityiselämässäänkin. (Bayer 2017: 222– 223.) Tässä esimerkissä ero julkisen ja yksityisen

minän välillä on haihtunut, minkä Hansenkin totesi olevan mahdollista. Mielestäni artistin tuntemisesta tulee entistä hankalampaa, jos eri kerrokset eivät ole tunnistettavissa ja tutkittu henkilö vaikuttaa kaikissa tilanteissa ja kaikilla alustoilla jonkinlaiselta hahmolta. Hansenin väitteen tulkitsen niin, että hänen mukaansa tämän yhden kerroksen tai hahmon tunteminen niin sanotusti riittää siihen, että yleisö kokee tuntevansa artistin ja ymmärtävänsä siten tämän musiikkia entistä syvällisemmin.

Kun artisti nähdään julkisuuden henkilönä, vaikuttavat häneen tietyt rajat, joista laajimmiksi Auslander (2009: 306–307) nimeää genererajat sekä ne rajat, joita yhteiskunta häntä kohtaan asettaa. Julkisuudessa esiintyvää ja esitettyä henkilöä ei siis voi tulkita irrallisena niistä kehyksistä, joissa yleisö hänet näkee ja kokee. Auslanderin mukaan *julkisuuden henkilö* -kerroksen esittäminen monilla alustoilla samanaikaisesti on tullut mahdolliseksi aikakaudella, jolla itse taltioinnit ovat menettäneet arvoaan. Hän muistuttaa, että se, minkälaisena näemme julkisuuden henkilön, ei ole yksin artistin luoma persoona, vaan yleensä imagon luomiseen ovat osallistuneet esimerkiksi tuottajat, managerit ja koko musiikkiteollisuuden koneisto. Tärkeä osa artistin ja tämän musiikin kokemista ja siitä saatua nautintoa ovat siis *julkisuuden henkilön* kokeminen ja kuluttaminen kaikissa sen muodoissa. (Auslander 2009: 308.) Myös Simon Frith, jonka ajatuksiin Auslanderin jaottelu perustuu, on puhunut julkisuuden henkilöiden representaatioista. Frith (1996: 206) korostaa, että esiintymisen ja esitysten kasvava merkitys pitää nähdä urbanisaation ja yksityisyyden vähenemisen sekä kapitalismin seurauksena. Hän toteaa myös, etteivät yleisöt kuluta tähtiä sellaisinaan, vaan heidän esityksiään (Frith 1996: 211). Kuten moni muu aiheesta kirjoittanut, näen julkisuuden henkilöistä tehdyt henkilöjutut myös heidän julkisina esiintymisinään.

Auslanderin teorian lisäksi olen tulkinnut aineistoani suhteessa kulttuurijournalismin ja musiikkialan diskurssijärjestyksiin, joissa korostuvat Auslanderinkin mainitsemat valtasuhteet ja koneisto. Diskurssijärjestyksen analyysi on Norman Fairclough'n malli siitä, kuinka teksteissä, kuten musiikkia käsittelevissä mediateksteissä, vaikuttavat tietyt instituutioiden ja yhteiskunnallisten elämänalueiden kielenkäytön tapojen verkostot (Fairclough 1997: 77). Fairclough'n (1997: 86) mukaan diskurssijärjestyksen analyysissä voidaan tunnistaa instituutioiden sisäisiä suhteita. Tällaisia instituutioita ovat esimerkiksi musiikkiala sekä kulttuuri- ja musiikkijournalismi, joiden sisäisiä suhteita ovat tässä tapauksessa genrejen diskurssikäytäntöjen erot, joita tunnistan aineistostani. Sekä journalismilla että musiikkialalla on omat diskurssikäytäntönsä, jotka täytyy yhteensovittaa.

Fairclough'n diskurssijärjestysten analyysiin liittyy myös vaillinaisten ja sarjallisten suhteiden analyysi. Sarjalliset suhteet ovat diskurssijärjestysten sisällä tapahtuvaa tekstien, tässä tapauksessa narratiivien, kierrättämistä ja toisintamista. Vaillinaiset suhteet taas viittaavat konkreettisesti tilanteisiin ja käytäntöihin, joiden puitteissa esimerkiksi mediateksti tuotetaan. (Fairclough 1997: 87–89.) Näiden valintojen tekijöillä on valta diskurssista. Henkilöjutuissa valta jakautuu toimittajalle, tämän esimiehelle, haastateltavalle sekä hänen taustajoukoilleen. Diskurssijärjestysten ja niihin liittyvien valtasuhteiden pohdinta auttaa analysoimaan henkilöjuttuja niiden tuotannon ja tarkoitusten valossa ja ymmärtämään sitä kokonaisuutta, jonka osia tunnistamani narratiivit ovat. Analyysini vahvistaa Fairclough'n käsitystä sarjallisista suhteista, sillä sen keskiössä on vahvasti narratiivien toistuminen ja kierrättäminen. Vaillinaiset suhteet näkyvät kohdissa, joissa artisti kertoo, miten hänen puolestaan on tehty päätöksiä tai miten hän on osa alan koneistoa. Lisäksi pohdin sitä, kertooko jostakin aiheesta artikkeleissa ensisijaisesti haastateltava vai toimittaja, mikä liittyy valtaan narratiiveista. Nämä ajatukset vahvistavat myös käsitystä siitä, että musiikilla ja medialla on vahva ja välttämätönkin suhde.

Auslander puhuu teksteissään populaarimuusikoista, mutta mielestäni hänen teoriansa on sovellettavissa kaikkiin genreihin. Kuten hän mainitsee, artistit esiintyvät julkisuuden henkilöinä myös mediassa. Uskon, että aihepiirini muuttuu koko ajan ajankohtaisemmaksi, sillä medioitumisen ja sosiaalisen median myötä jakaminen on yhä helpompaa. Näin aiheeseen tarttuminen on tehty tutkijalle helpommaksi kuin aiemmin, kun eri kerroksia esille tuovia sisältöjä luodaan monipuolisesti eri artisteista ja muusikoista genererajoista huolimatta. Oman analyysini suunnitelmaa vahvistaa se, että olen löytänyt tässä esittelemiäni tutkimuksia, joissa on hyödynnetty Auslanderin jaottelua. Bayerin teksti on oiva esimerkki siitä, ettei eri kerroksia ole aina mahdollista erottaa toisistaan, mikä on mielenkiintoinen huomio ilmiön monipuolisuudesta. Hansenin näkökulmat erilaisen aineiston pohjalta tarjoavat hyvin paljon taustatietoa omaa analyysiani varten, kun taas Fairclough'n selonteko auttaa ottamaan huomioon tutkimaani ilmiöön liittyvät instituutiot, eli musiikkialan ja medioiden sisäiset rakenteet, jotka niin narratiiveihin kuin henkilöjuttuihin vaikuttavat.

3.2. *Helsingin Sanomista, Aamulehdestä ja Ylestä* valikoidut henkilöjutut

Aineistoni koostuu sellaisista henkilöjutuista, jotka näkökulmasta riippumatta keskittyvät yhden artistin, muusikon tai muun musiikin ammattilaisen esittelyyn. Yksi tärkeimmistä kriteereistäni on, että henkilöjutun kohdetta on haastateltu juttua varten ja että hän on artikkelin ainoa haastateltava, kuten tässä juttugenressä usein on. Monessa käyttämässäni lähteessä käytetään vastaavanlaisesta artikkelista termiä henkilökuva. Termeille henkilöjuttu ja henkilökuva, tai niiden merkityserolle, ei ole selkeää määritelmää, mutta koen henkilöjutun olevan nykyaikaisempi. Henkilökuva on mielestäni sellainen henkilöhaastattelu, jonka tarkoitus on ainoastaan esitellä haastattelun kohde, eikä jutun tarvitse olla ajankohtainen, sisältää toista näkökulmaa tai käsitellä muuta teemaa. Oman kokemukseni perusteella tällaisia henkilökuvia ei juurikaan julkaista, sillä niiden objektiivisuus ja haastateltavan valinta voi olla hankala perustella. Aineistoni koostuu sellaisista henkilöjutuista, joissa on jokin kantava teema tai ajankohtainen aihe, jota ne käsittelevät haastateltavan yleisen esittelyn lisäksi.

Olen valinnut henkilöjutut kolmesta eri suomalaismediasta: *Helsingin Sanomista*, *Aamulehdestä* ja *Ylestä*. Halusin valita Suomen mittapuulla mahdollisimman suuria julkaisuja kuitenkin niin, että ne tavoittaisivat lukijoita ympäri maan. *Helsingin Sanomien* kulttuuriosastolla on pitkä historia, ja se on varmasti yksi tunnustetuimmista kulttuurialan uutisoijista Suomessa. *Yle* on kiinnostava kohde siksi, että sen toimintalogiikka on hieman erilainen kuin kaupallisten medioiden. *Aamulehden* valitsin siksi, etteivät kaikki valitsemani toimitukset olisi Helsingissä. Lisäksi *Aamulehti* on osa Alma Mediaa, joka hyödyntää eri julkaisujensa sisältöjä lehdissään läpi maan. Näin ollen oletuksena on juttujen olevan kirjoitettu niin, että ne voivat herättää lukijan kiinnostuksen missä päin Suomea tahansa.

Aikakauslehtijournalismista sisällönanalyysia on tekemäni kartoituksen perusteella tehty paljon enemmän kuin sanomalehtijournalismissa. Lisäksi aikakauslehtijournalismi on lähtökohtaisesti henkilökohtaisempaa, ja aikakauslehdissä julkaistut jutut on sanomalehtijournalismia useammin kirjoitettu sellaisesta näkökulmasta, jossa yksityiselämän valottaminen on luontevampaa ja oletukseni mukaan yleisempää. Kuten todettu, kulttuurijournalismin tutkimus on Suomessa toistaiseksi ollut suhteellisen harvinaista, minkä takia koen mielekkääksi analysoida perinteisten medioiden henkilöjuttuja. Olen pyrkinyt valitsemaan vähintään kolme artikkelia jokaisesta valitsemastani mediasta niin, että kokonaisuudessaan aineistoni sisältäisi eri musiikillisia genrejä ja lähtökohtia, mutta

kuitenkin niin, ettei jostakin genrestä ole edustettuna vain yksi artisti. Olen myös yrittänyt valita mahdollisimman tasaisesti sekä mies- että naisoletettuja artisteja ja muusikoita. Yhteistä kaikille henkilöjutuille on myös se, että niissä on jokin haastateltavan uran tai elämän kannalta ajankohtainen seikka, jonka perusteella ne on julkaistu juuri nyt. Kaikki henkilöjutut on julkaistu kesällä tai syksyllä 2019.

Tiedostan, ettei aineistoni esittele kattavasti kaikkia genrejä ja esimerkiksi kansanmusiikki puuttuu siitä kokonaan. Halusin, että artikkelit ovat suhteellisen tuoreita, ja pienempien genrejen esittäjiin liittyviä henkilöjuttuja oli tarjolla vähemmän. Alkuperäinen ajatukseni oli valita tarkka ajanjakso, jolta olisin analysoinut kaikki julkaistut henkilöjutut. Koska eri mediat julkaisevat tähän tutkimuskysymykseen sopivia artikkeleita erilaisella julkaisutahdilla, olisivat eri mediat olleet edustettuina epätasaisesti. Niinpä päädyin poimimaan tutkimuskysymykseeni ja tutkimuksen aseteluun sopivat henkilöjutut. Uskon myös, että näin aineiston genreotanta on laajempi kuin mitä tietyn ajanjakson valinta olisi tuottanut. Olen keskittynyt valitsemaan henkilöjuttuja mahdollisimman neutraalisti, valintojen tietoisuuden huomioiden, ja redusoinut erilaisia ennakko-oletuksia niihin liittyen. Oletukset liittyvät kohdallani hyvin paljon tämänkaltaisten juttujen tekoprosessiin toimituksissa. Olen valinnut seuraavat henkilöjutut medioittain:

Helsingin Sanomat:

1. Elektronista musiikkia tekevästä LCMDF-yhtyeestä tutun Emma Kemppaisen haastattelu. Jutussa puhutaan Kemppaisen absolutismista.
2. DJ Yoton haastattelu *Helsingin Sanomien* Nyt-liitteessä. DJ on huippusuosittu maailmalla, mutta Suomessa häntä ei tunnisteta.
3. Anna Puun haastattelu hänen kotikaupungissaan Outokummussa. Jutussa käydään läpi, miten pikkukaupungin työstä tuli yksi maan suosituimmista poptähdistä.
4. Laulaja Iisan haastattelu, jossa hän kertoo muun muassa musiikkibisneksen ja mielenterveyden suhteesta.

Aamulehti:

1. Viulistilupaus Iidamari Ahosen haastattelu, jossa keskitytään siihen, miten nuoresta aletaan leipoa ammattilaista.
2. The Voice of Finland -laulukilpailun voittajan Markus Salon haastattelu. Salo kertoo uran luomisesta ohjelman päättymisen jälkeen.
3. Pertti Neumannin haastattelu, jossa hän kertoo vastoinkäymisistään pitkällä urallaan.

Yle:

1. YouTube-tähti ja laulaja Tuure Boeliuksen haastattelu, joka on osa *Ylen* Mä oon mä -sarjaa. Kertoo, miten häntä on kiusattu netissä, ja miten siitä selviää.
2. Kapellimestari Hannu Linnun haastattelu, jossa keskitytään hänen uransa kansainvälisyyteen sekä lapsuuteen.
3. Jazzlaulaja Aili Ikosen haastattelu. Kertoo siitä, minkälaista epävarmuutta läheisten menestys alalla on aiheuttanut.
4. Popartisti Alman haastattelu Yle Uutisissa. Jutussa kerrotaan hänen menestyksestään ulkomailla.

Kaikki henkilöjutut on julkaistu valitsemieni medioiden verkkojulkaisuissa. Valitsemani jutut täyttävät aiemmin kertomani kriteerit, ja haastateltavat edustavat aineiston kokoon nähden laajasti eri genrejä ja elämän- ja uran vaiheita. Tämä luku on viimeistellyt kokonaiskuvan tutkimuksenasettelustani ja siitä ilmiöstä, jota tutkielmallani selitän ja teoretisoin.

3.3. Laadullinen medialähteiden sisällönanalyysi

Yksiselitteistä ohjetta tai suositusta ei valitsemani kaltaisen media-aineiston analysointiin ole. Koska metodini koostuu useista lähtökohdista ja tutkimukseni liittyy useisiin tutkimusaloihin, aion hyödyntää analyysissäni laadullisen tutkimuksen, tarkemmin sanottuna sisällönanalyysin periaatteita. Niemisen ja Pantin mukaan 1980-luvun lopulla lähes kaikkea mediaa koskevaa tekstintutkimusta alettiin kutsua diskurssianalyysiksi, jossa analyysin kohteena on jonkin asian tai ilmiön ympärille rakentunut puhe- ja keskustelun tapa. He painottavat, että diskurssianalyysi on joukko tutkimuksellisia suuntauksia, joissa mediaesityksiä tulkitaan teksteinä, ja että kyseessä on erityisesti tutkimuksellinen näkökulma. Diskurssianalyysi ei ole siis valmis analyysimenetelmä tai sellaisia sisältävä metodipaketti. (Nieminen & Pantti 2012:

128.) Myös tutkija Yrjö Heinonen on summannut, että kriittisen diskurssianalyysin tavoite on paljastaa mediapuheen taustalla vaikuttavat kielen ja vallankäytön yhteydet vastaamalla kysymykseen 'miten media puhuu?' (Heinonen 2005: 6).

Diskurssianalyysi on mielestäni hyvä tapa jäsenellä journalistisia sisältöjä, mutta puhetaiposten ja esimerkiksi sanavalintojen lisäksi haluaisin tarkemmin syventyä siihen, minkälaisiin aihepiireihin henkilöjutuissa syvennytään, ja mitä artistin yksityisen tai ammatillisen elämän tapahtumia niissä nostetaan esiin. Tätä tarkoitusta varten koen laadullisen sisällönanalyysin palvelevan paremmin ja antavan analyysilleni enemmän tilaa. Tutkielmassani Auslanderin eri kerrokset voidaan nähdä myös diskursseina. Koska tutkin näiden diskurssien alle sijoittuvia mediatekstejä, tuntuu sisällönanalyysi paremmalta ohjenuoralta. Sisällönanalyysin tavoite on etsiä tekstin merkityksiä, kun taas diskurssianalyysi selvittää, miten merkitykset tekstissä tuotetaan (Tuomi & Sarajärvi 2018: 117).

Tavoite omalle analyysilleni on luoda aineiston perusteella sisällöllisiä narratiiveja, jotka sijoittuvat Auslanderin kerrosten alle. Uskon metodivalintani olevan järkevä, sillä se mahdollistaa aineistoni vapaamuotoisen tarkastelun. Käsitökseni mukaan laadullinen sisällönanalyysi on myös tavallinen kirjallisen tutkimusaineiston, kuten medialähteiden, tutkimuksen tapa. Myös kasvatustieteen professori Sirkka Hirsjärven ja kasvatopsykologian professori Helena Hurmeen mukaan kvantitatiivista ja kvalitatiivista tutkimusta ei ole mahdotonta yhdistää, mikä onkin heidän mukaansa yleistynyt ajatusmalli. He painottavat, että kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkija on etäinen ja objektiivinen, kun taas kvalitatiiviselle tutkimukselle oleellista on tutkijan henkilökohtainen osallistuminen ja empaattinen ymmärtäminen. (Hirsjärvi & Hurme 2008: 23–24, 26.)

Tarkemmin määriteltynä analyysini sijoittuu yhdysvaltalaiseen Qualitative Research -tutkimusperinteeseen. Tässä tutkimusperinteessä laadullinen tutkimus on historiallisesti nähty erityistieteiden, kuten antropologian, tutkimuksena. Tähän tutkimusalaan lukeutuu myös kulttuuriantropologia, jonka alle Tuomen ja Sarajärven mukaan lukeutuu myös kirjallisuuden ja muun taiteen tutkimus. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 49–51.) Tällä perusteella yhdysvaltalaisesta tutkimusperinteestä tuttu sisällönanalyysi sopii tutkimuskysymykseeni ja tieteenaloihini hyvin. Tutkijat Tuomi ja Sarajärvi kuvailevat sisällönanalyysin käytännön työtä tavoin, jotka ovat ymmärrettäviä aloittelevalle tutkijalle. He kuvailevat yhdysvaltalaisesta tutkimusperinnestä käytännölliseksi siinä, että se katsoo kvalitatiivisten ja kvantitatiivisten tutkimustapojen yhdistämistä perusteltuna. Lisäksi Tuomi ja Sarajärvi toteavat, että

sisällönanalyysia voidaan myös käsittää väljänä teoreettisena kehyksenä. (Tuomi & Sarajärvi 2018: 73, 103.) Hyödynnän tutkimuksessani sekä aineisto- että teorialähtöistä analyysia. Aineistolähtöistä se on siksi, että pyrin valitsemaan tehtävänasetteluni mukaan sopivat analyysiyksiköt (Tuomi & Sarajärvi 2018: 108). Käyn läpi aineistoani ja analysoin valitsemiani kohtia artikkeleista ja luokittelen löytämiäni aiheita itse valitsemallani tavalla. Teorialähtöistä analyysini on siksi, että se nojaa myös ennalta valittuun malliin ja aikaisempaan tutkimukseen, johon omaa aineistoani peilaan ja jonka valossa teen käytännön analyysia (Tuomi & Sarajärvi 2018: 110).

Olen halunnut rakentaa metodologiani niin, että se palvelisi mahdollisimman hyvin valitsemaani teoriaa. Tutkielmani analyysi on lähes täysin kvalitatiivinen, mutta olen halunnut ottaa mukaan kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä analyysin täydentämiseksi. Myös Hirsjärvi ja Hurme huomauttavat (2008: 31), että kvalitatiivinen tieto voidaan aina kvantifioida. Tulkitsen aineistoani laajemman teoreettisen viitekehyksen puitteissa. Olen valinnut sisällönanalyysin tueksi Philip Auslanderin hioman mallin julkisesti esiintyvän artistin yksityisten ja julkisten kerrosten suhteesta. Käytän teoriaa ja sen tarjoamaa käsitteistöä apuna, kun etsin vastauksia kysymyksiin siitä, miten artisteista kirjoitetaan ja miten yksityisen ja julkisen suhde henkilöjutuissa näkyy.

Oman teoreettisen viitekehyksen ja tulkintatavan rakentamisen puolesta puhuu esimerkiksi viestinnän professori Esa Väliverronen. Hänen mukaansa useiden teoreettisten oletusten pohjalta voi rakentaa tulkintansa, vaikka tällöin viitekehys jo rajaa aineistoa, tulkintaa ja havaintoja. Aineistolähtöinen analyysin tapa korostaa laadullista tutkimusta käsityönä. (Väliverronen 1998: 33.) Tutkimusasetelmani on laaja ja voisi sisältää hyvin erilaisia tarkentavia kysymyksiä sekä tutkimuksellisia lähtökohtia. Jotta vastaaminen tarkentaviin tutkimuskysymyksiini onnistuisi, hyödynnän käytännön analyysissani myös diskurssijärjestysten analyysia ja tulkitsen, miten diskurssijärjestykset näkyvät aineistossani ja miten tunnistamani narratiivit suhteutuvat niihin. Tähän palaan alaluvussa 4.1.

4. Analyysin toteutus ja paljastuneet narratiivit

Tässä luvussa esittelen ne käytännön tavat, joilla edellisessä luvussa esitelty analyysi on toteutettu. Analyysin esittelyssä käyn läpi niitä tutkimuksenasetteluni alakysymyksiä, joihin olen pyrkinyt löytämään vastauksia aineistosta. Kuten jo todettu, yleisellä tasolla liikun Philip Auslanderin luomissa yksityisyyden kerroksissa. Olen tunnistanut aineistoni artikkeleista seikkoja, joiden kautta analysoin, millä yksityisyyden tasolla niissä liikutaan. Lisäksi pyrin tunnistamaan jutuista tietynlaisia aiheita tai aihepiirejä niin otsikkotasolla kuin jutusta kokonaisuudessaan. En käy tässä läpi jokaista artikkelia yksityiskohtaisesti, mutta olen tuonut esiin esimerkkejä analyysistä ja sen tuloksista. Olen jakanut analyysin keskeisimmät tulokset viiteen narratiiviin. Luomieni narratiivien avulla vastaan tutkimuskysymyksiini.

4.1. Yksityisyyden kerrosten tunnistaminen aineistosta

Analyysini sijoittuu erityisesti yksityisen ja julkisen väliselle janalle, ja etsin niistä Auslanderin kolmea kerrosta tarkentavia narratiiveja. Saarilammin (2007: 29) hyödyntämä positiointiteoria ja tarinamallit toimisivat varmasti tässäkin tutkielmassa, mutta mielestäni hänen teoriansa ja menetelmiensä toistaminen ei palvelisi omaa analyysiani. Tarinamalleja on lukuisia, eikä niiden tunnistaminen mielestäni olisi järkevää pienellä aineistolla. Haluan analyysissäni keskittyä ajatukseen yksityisyydestä tai yksityisasioiden jakamisesta, minkä takia Auslanderin jaottelu toimii hyvänä runkona. Analyysini avulla pyrin täydentämään jaottelua ja vastaamaan kysymyksiin siitä, minkälaiset narratiivit henkilöjutuissa toistuvat.

Olen tunnistanut jokaisesta henkilöjutusta aiheita ja teemoja ja tehnyt päätelmiä siitä, mihin Auslanderin jaottelun kerrokseen artikkeli sen kärjen perusteella sijoittuu. Koska jutut ovat laajoja, käsitellään niissä yleensä useita aiheita. Siksi olen myös eritellyt niistä pääteemojen lisäksi suppeammin käsiteltyjä aiheita ja luokitellut niitä sen mukaan, mihin Auslanderin nimeämään yksityisyyden kerrokseen aiheet liittyvät. Olen myös tuonut esille sitä, sisältävätkö jutut paljon toimittajan kirjoittamaa pohdintaa vai ovatko jutussa läpikäydyt aiheet sellaisia, joita haastateltava on itse sitaateissa kommentoinut. Tämä kertoo mielestäni siitä, onko haastateltava halunnut keskustella tietyistä aiheista tai kommentoida yksityiselämänsä liittyviä asioita vai käsitteleekö aiheita toimittaja. Lisäksi pohdin

esimerkiksi sukupuolen, iän, genren ja uran vaiheen vaikutuksia henkilöjuttujen aiheisiin. Olen eritellyt seikkaperäisesti omat ajatukseni ja johtopäätökseni kustakin artikkelista ja niiden sisällöistä. Näin ollen luokiteltuja tietoja on myös helppo vertailla aineiston muihin henkilöjuttuihin. Sisällön erittelyn lisäksi olen tulkinnut esiin nousseita seikkoja ja tietoja esittelemieni teorioiden valossa keskittyen kuitenkin Auslanderin teorian kerroksiin. Analyysini ja tutkimuskysymyksiini löytämieni vastausten perusteella olen tunnistanut aineistosta viisi erilaista henkilöjutuissa toistuvaa narratiivia, jotka esittelen seuraavaksi.

4.2. Henkilöjutuissa toistuvat narratiivit

Tässä alaluvussa esittelen sisällönanalyysini keskeisimmät tulokset. Tavoitteeni oli löytää aineistosta toistuvia narratiiveja, joiden valossa artistit ja muusikot esitetään. Narratiiveja löytyi aineistostani viisi, ja niissä korostuu yksityisen ja julkisen minän suhde. Tunnistamaani narratiivit ovat *kansainvälinen menestys*, *musiikkialan kritiikki*, *elämänmuutos*, *yksityiselämän vastoinkäymiset* ja *artistiksi kasvaminen*. Näistä kaksi keskittyvät artistin tai muusikon yksityishenkilön kerrokseen ja kaksi *julkisuuden henkilö* -kerroksen esittelyyn. Yksi narratiiveista osoittautui yhdistelmäksi, jossa esiintyy sekä *yksityis-* että *julkisuuden henkilö* -kerroksiin kuuluvia aiheista. Auslanderin jaottelun *hahmo*-kerroksen alle asettuvia aiheita ei löytynyt, sillä aineistoni henkilöjutuissa ei käsitelty esiintymistä tai tallenteita.

4.2.1. Kansainvälinen menestys

Ensimmäinen aineistossani toistuva tarina on kansainvälisen menestyksen narratiivi. Kaksi aineiston artikkelia – Almasta kertova *Ylen* henkilöjuttu sekä *Helsingin Sanomien* Nytissä julkaistu DJ Yoton henkilöjuttu – kertovat pääasiassa suomalaisen nuoren artistin menestymisestä Suomen ulkopuolella. Molemmat ensisijaisesti kansainvälisestä menestyksestä kertovat jutut keskittyvät haastateltavaan ammattilaisena ja artistina, eli julkisuuden henkilönä, eikä niissä juurikaan sivuta Auslanderin muita kerroksia. Kolmas kansainvälisen menestyksen narratiivia toistava artikkeli on kapellimestari Hannu Linnun henkilöjuttu, jossa aihetta käsitellään vasta jutun loppupuolella. Kansainvälisen menestyksen narratiivi kuuluu Auslanderin jaottelussa *julkisuuden henkilö* -kerroksen alle.

Alma Miettistä, taiteilijanimeltään Alma, käsittelevä henkilöjuttu on otsikoitu ”Alman yhteistyö maailmantähtien kanssa sekoitti oman albumin julkaisun: ”Miley Cyrusin levyyn meni monta kuukautta ja annoin hänelle biisejäni”” (Vedenpää 10.11.2019). Jo tämä kertoo siitä, minkälaista narratiivia artikkeli toistaa. Se kuvaa, minkä mittaluokan artistiksi ja lauluntekijäksi suomalainen Alma on noussut. Otsikon lisäksi jutun ingressin alku ”Yle seurasi Almaa Lontoossa, missä hän lämmitteli Christina Aguileraa” (Vedenpää 10.11.2019) toimii ikään kuin epämuodollisena kehuna, jossa mainitaan yhteistyö maailmantähtien kanssa, omista kappaleista luopuminen ja kansainvälisyys. Juttu on kirjoitettu reportaasin muotoon Lontoosta, sillä artisti viettää suuren osan ajastaan ulkomailla. Mielenkiintoista on, ettei Alman koko nimeä mainita tai häneen viitata sukunimellä, kuten journalismissa yleensä. Edes nimitasolla ei siis tuoda esille *yksityishenkilö*-kerrosta. Tämä tuo mieleen maailmantähdet, kuten Madonnan, johon ei lähes koskaan viitata oikealla nimellä. Tämä korostaa tähtistatusta ja luo yhä suurempaa eroa yksityishenkilön ja julkisuuden henkilön kerrosten välille.

Jutun alussa toimittaja kuvailee artistin pukuhuoneeseen ”räjähtänyttä” matkalaukkaa, mikä luo mielikuvan hektisestä keikkaelämästä ja toistaa romantisoitua kiertuemielikuvaa. Juttu kuvailee maailmantähtien ystäväksi nousseen nuoren suomalaisen artistin elämää, jossa hotellihuoneet, pukuhuoneet ja maat vaihtuvat. Toimittaja toistaa mahtipontisia sanoja, kuten legendaarinen, kiireinen, kansainvälinen, räjähdysmäinen ja vientitavo. Hän mainitsee keikkapaikkoja ympäri maailmaa ja yhteistyökumppaneita, kuten Ariana Grande, Max Martin ja Britney Spears. (Vedenpää 10.11.2019.) Juttu keskittyy vahvasti ammatilliseen nousukiitoon, menestykseen ja saavutuksiin erityisesti sen kautta, kenen kanssa Alma on työskennellyt. Hän kertoo esimerkiksi yhteistyöstä huipputuottaja Max Martinin kanssa, mutta toteaa, ettei halua puhua etukäteen. Jutussa käsitellään tulevaa esikoislevyä, jonka julkaisu on myöhästynyt useasti juuri kansainvälisten työn myötä. (Vedenpää 10.11.2019.)

Kaikki aiheet ja uran osa-alueet, joita toimittaja tekstissä käsittelee, kuuluvat *julkisuuden henkilö* -kerrokseen. Aiheisiin ei syvennyttä, joten tarina toisintaa olemassa olevaa julkisuuskuvaavaa eikä artikkeli tuo yleisöä lähemmäs yksityishenkilöä. Tämä narratiivi korostaa Fairclough’ta mukaillakseni sitä, mikä valta esimerkiksi toimittajalla on narratiiveista. Vaikka artisti olisikin ollut valmis puhumaan muihin kerrokseen sijoittuvista aiheista, voi päätösvalta kansainväliseen menestykseen keskittymisestä olla pääasiassa toimittajalla. Päätösvalta jakautuu tapauskohtaisesti toimittajan ja haastateltavan välille. Auslanderin teoriassa korostuu vahvemmin artistin oma rooli kerrosten representoinnissa.

Alman persoona tulee esiin lähinnä puhekielisissä sitaateissa, joita on selkeästi kirjakielistetty hyvin vähän. Alma kertoo itsestään vain vertaillessaan itseään Cyruisiin ja kertoessaan molempien olevan ”vähän sekopäitä ja adhd-tyyppisiä”. (Vedenpää 10.11.2019.) Juttu kertoo työnteosta. Se sisältää pätkän tunnelmointia Lontoon-keikalta, mutta niin pintapuolisesti, ettei lavapersoonaan pureuduta eikä mahdollisen *hahmo*-kerroksen olemassaoloa voi spekuloida. Keikalla käynyt toimittaja kuvailee artistin ammatillista otetta muun muassa mainitsemalla, että hän ei kiroile (Vedenpää 10.11.2019). Toimittaja viittaa tässä kenties siihen, että Alma on aikaisemmin tunnettu hieman rääväsuisena, mutta hänet esitetään nyt vahvasti ammattilaisena ja menestyjänä. Artisti myöntää puhuvansa pinnallisesti ja toteaa, ettei kerro kaikkea, mitä oikeasti ajattelee. Toisaalta hän kuitenkin kertoo esikoisalbuminsa kertovan hänen tarinansa rehellisimmin ja viittaa siihen, että musiikki esittelee hänet parhaiten. (Vedenpää 10.11.2019.) Näin ollen Alma itse viittaa jutussa myös omaan yksityishenkilön kerrokseensa.

Toinen pääasiallisesti kansainvälistä menestystä käsittelevistä henkilöjutuista on DJ Yoton henkilöhaastattelu. Helsingistä kotoisin oleva Otto Yliperttula on maailmalla menestyvä dj, jota ei Suomessa laajasti tunneta. Nytissä julkaistun jutun otsikko ”Suomessa pieni, maailmalla suuri” (Andersson 7.10.2019) tiivistää aiheen. Tässäkin tapauksessa ingressi toistaa narratiivia kansainvälisestä menestyjästä kertomalla, että kotimaassa tuntematon Yliperttula saatiin haastatteluun, kun hän oli käymässä Suomessa kesken Pohjois-Amerikan-kiertueensa (Andersson 7.10.2019). Artikkelissa kerrotaan, että Yliperttulan keikat ovat ulkomailla loppuunmyytyjä ja hän esiintyy maailman tunnetuimmilla festivaaleilla, vaikkei häntä Suomessa juuri tunneta. Juttu alkaa kysymyksellä siitä, miten tämä on mahdollista.

Toimittaja summaa Yliperttulan menestystä numeroin: miljoonia kuuntelukertoja suoratoistopalveluissa, kuukausittain 800 000 kuuntelijaa Spotifyssa ja niin edelleen. Juttu perustuu tälle ristiriidalle ja herättää analyysissa kysymyksen siitä, voiko artistin genre vaikuttaa siihen, miten näkyvää menestys on. Yliperttula sanoo jutussa, että edm on suomessa pieni alakulttuurin genre. (Andersson 7.10.2019.) Mielestäni edm on jo valtavirtaistunut, mutta genren artisteilta ei tunnuta odotettavan henkilökohtaista suhdetta yleisöön. Vaikka Almankin menestys ulkomailla on ollut hyvin nopeaa verrattuna suosioon Suomessa, on hän sosiaalisen median presenssinsä myötä tuonut itseään tutuksi myös täällä. Edm-artistien näkyvyys tuntuu olevan kaikilla alustoilla kapeampaa. Näin ollen paine yksityishenkilön kerroksen esiin tuomiseen on kenties pienempi. Artikkeliki keskittyy Yliperttulaan DJ Yottona, eli julkista työtä tekevänä henkilönä, vaikka suomalaisyleisö ei häntä sellaisena käsittäisikään.

Haastattelu on tehty Helsingin keskustakirjasto Oodissa. Toimittaja kuvailee tilannetta, jossa ihmiset ympärillä eivät tunnista Yliperttulaa ja tiedä hänen menestyksestään (Andersson 7.10.2019). Tämä sisältää oletuksen siitä, että yleensä kansainvälisesti menestynyt suomalainen tunnistettaisiin Helsingin keskustassa. Kantava kysymys jutussa on, pitääkö dj:n lähteä kansainväliselle uralle menestyäkseen. Vertailuna mainitaan ruotsalaisia edm-tähtiä, kuten Avicii, Alesso ja Sebastian Ingrosso. Jutussa kerrotaan, kuinka brittiyhtye Coldplay pyysi Yliperttulaa tekemään remixin heidän kappaleestaan *Adventure Of A Lifetime*. Tämä oli luonnollisesti hänelle suuri saavutus, jonka kautta tanssimusiikki tulee hänen mukaansa osaksi kulttuuriamme. (Andersson 7.10.2019.) Artikkelin kuvailee Yliperttulaa ammattilaisena, mutta jättää hänet henkilönä yhä melko tuntemattomaksi. Auslanderin jaottelu on mielestäni erittäin hyödyllinen artistien analysoinnissa, mutta tässä tapauksessa se ei ole suoraviivainen, sillä selkeästi *julkisuuden henkilö* -kerrokseen kuuluva haastateltava ei ole suurelle yleisölle kovin tunnettu. Häntä kuitenkin käsitellään jutussa julkisen työn, eikä yksityiselämän kautta.

Kapellimestari Hannu Linnun henkilöjutussa *Ylessä* kansainvälisyys näkyy jo otsikossa ”Kapellimestari Hannu Lintu rakastaa pitkiä lentoja”, mutta se jättää epäselväksi, liittyvätkö lennot työhön vai vapaa-aikaan. Ingressi paljastaa, että juttu käsittelee Linnun uran kansainvälisyyttä. Siinä kerrotaan, että viime aikoina hän on tehnyt töitä esimerkiksi Tokiossa ja Yhdysvalloissa ja että konserttimatkat tuovat hänelle myös omaa aikaa ja tauon Helsingin kiireestä. (Valto 4.5.2019.) Jutun ensisijainen teema on muusikoksi kasvaminen, jota analysoin alaluvussa 4.2.5. Kansainvälinen menestys, jota juttu myös käsittelee, kuvaa Lintua julkisuuden henkilönä. Toimittaja listaa hänen yhteistyökumppaneitaan, kuten Bostonin Sinfoniaorkesterin ja Venäjän Kansallisorkesterin. Lintu kommentoi uraansa itse melko vähän. Työn Suomessa kerrotaan sisältävän ”kiirettä, tapaamisia, kokouksia, haastatteluja”. (Valto 2019.) Tähän liittyvät otsikossa mainitut lennot, joilla Lintu ehtii rentoutua. Kommentti pitkistä lennoista nauttimisesta kertoo haastateltavan yksityiselämän persoonasta, mutta on vain nopea välihuomio kansainvälistä uraa käsittelevässä jutussa.

Kansainvälisen menestyksen narratiivi on siis henkilöjutuissa toistuva tarina suomalaisesta artistista tai muusikosta, joka on menestynyt Suomen ulkopuolella. Tarina voi kertoa siitä, miten musiikkibisnes ulkomailla toimii, miten kansainvälistä uraa rakennetaan tai minkälaista kansainvälinen työ on. Jutut keskittyvät aineistoni perusteella artistin tai muusikon *julkisuuden henkilö* -kerrokseen. Jutuissa painotetaan vahvasti onnistumisia ja ammatillisia saavutuksia. Tämä ei kuitenkaan ole täysin yksiselitteistä, sillä mitä pienempiin

yksityiskohtiin analyysissä paneutuu, sitä enemmän niistä on löydettävissä myös eri kerroksiin viittaavia vivahteita. Näissä esimerkeissä koen kuitenkin toistuvan ensisijaisesti kansainvälisen menestyksen narratiivin. Mielenkiintoista on, että tarina toistuu riippumatta haastateltavan edustamasta genrestä tai siitä, missä vaiheessa uraansa he ovat.

4.2.2. Musiikkialan kritiikki

Toinen aineistossani toistuva narratiivi on musiikkialan ongelmista puhuminen ja sen kritisointi. Alan ongelmia ei kokemukseni mukaan julkisessa keskustelussa kovin paljoa puida. Rakenteellisista ongelmista saatetaan haastatteluissa vihjata, mutta alan ollessa pieni voisi sen julkinen kritisointi olla jopa uralle haitallista. Omassa aineistossani nämä aihepiirit eivät nousseet ensisijaiseksi teemaksi yhdessäkään artikkelissa, mutta alan kritiikki löytyi toissijaisena, lyhyemmin käsiteltynä aiheena neljässä artikkelissa, jotka ovat Anna Puustjärven, Iisa Pajulan, Aili Ikosen ja Markus Salon haastattelut. Alan ongelmien kommentointi artistina on analyysini perusteella puhtaasti ammatillisen henkilön, ei yksityishenkilön, puhetta. Kun aiheet kommentoi julkisesti mediatekstissä ja kohteena ovat alan yleiset ja rakenteelliset ongelmat, käy keskustelua alalla toimiva julkisuuden henkilö. Tämä on tuolloin myös se yksityisyyden kerros, jota mediatekstissä käsitellään.

Anna Puustjärven, eli Anna Puun, *Helsingin Sanomissa* julkaistussa henkilöjutussa musiikkiala tai sen kritiikki ei yllä otsikkotasolle, mutta ingressissä tuodaan esiin, että hän ”kärsi miesten hallitsemassa musiikkibisneksessä pitkään siitä, että hän lauloi muiden tekemiä lauluja” (Kangas 6.10.2019). Kärsiä-verbin käyttö antaa ymmärtää, että haastateltava kritisoi alan sukupuolirooleja ja miesvaltaisuutta. Musiikin sukupuolirooleja lähestytään artistin kotipaikkakunnalla Outokummussa tehdyssä haastattelussa sen kautta, että toimittaja ja Puustjärvi tapaavat hänen vanhan musiikinopettajansa, joka laittoi myös tytöt soittamaan kitaraa. Maininta korostaa sitä, että jo alakoulussa musiikinopetus voi olla sukupuolittunutta. Puustjärvi puhuu sukupuolten arvottamisesta. Hän kertoo kamppailleensa sen kanssa, että hänen ihailemansa musiikki oli miesten tekemää, ja syyllistyneensä näin roolien ylläpitoon. Puustjärvi osallistui uransa alussa Idols-televisiokilpailuun ja kertoo sen jälkeen kokeneensa ahdinkoa siitä, että ”oikea taiteilija tekee itse materiaalinsa” eikä hän itse tehnyt. Hän kertoo pelänneensä, etteivät muut pitäisi häntä muusikkona, sillä hän ei itsekään pitänyt, ja kuvailee olleensa läpeensä turhautunut rooliin, johon hänet oli istutettu. (Kangas 6.10.2019.)

Rooli-sana toistuu jutussa usein. Vaikka Puustjärvi loi myös paineita itselleen, liittyvät alan roolit kuitenkin koneistoon, jonka osa hän on. Sana luo mielestäni mielikuvan siitä, ettei haastateltava ole tuossa rakennetussa roolissa täysin oma itsensä. Puustjärvi puhuu jutussa kuvailemaansa tilanteeseen joutumisesta, ikään kuin roolittaminen olisi välttämätöntä alalla pärjäämiselle ja uran luomiselle. Miellän tämän esimerkkinä siitä, mihin Auslander viittaa muistuttamalla, että artisti yksin ei yleensä määrittele itse julkisuuden henkilön kerrosta, vaan sen takana on musiikkiteollisuuden koneisto (Auslander 2009: 308). Tätä tukee myös Fairclough'n ajatus siitä, että musiikkiala voidaan nähdä instituutiona, jossa vallitsee tietty diskurssijärjestys. Tätä järjestystä Puustjärvi kommentoissaan kritisoi. Instituutioon ja sen hänelle luomaan julkisuuden henkilön kerrokseen Puustjärvi ei selvästi ollut tyytyväinen, ja tulkitseen, että hän olisi halunnut vaikuttaa sen rakentamiseen ja muokkaamiseen enemmän. Hän puhuu jutussa myös yksityiselämästään, jota käsittelen kappaleessa 4.2.4.

Muutamassa aineistoni henkilöjutussa haastateltava kritisoi jotain alaan liittyvää lyhyesti ja epäsuoremmin kuin Puustjärvi. Näissä tapauksissa kritiikin merkitys ei ole mielestäni niinkään henkilökohtaiset kokemukset vaan henkilöjuttujen ajankuvaa rakentava arvo, josta toisessa luvussa puhuin. Terapeutiksi valmistumiseen keskittyvän Iisa Pajulan henkilöjuttu käsittelee uuden ammatin myötä paljon jaksamista. Pajula mainitsee otsikkoon nostetussa sitaatissaan, että musiikkibisneksen keskellä moni jää todella yksin (Yrttiaho 6.8.2019). Juttu kertoo ensisijaisesti Pajulan elämänmuutoksesta, jota käsittelen omassa alaluvussaan, mutta hän puhuu myös alan ongelmista. Hän kertoo ”korkeista huipuista ja nopeista romahduksista”, jotka aiheuttavat muusikkojen parissa mielenterveysongelmia (Yrttiaho 6.8.2019). Omia terapiakokemuksia vain sivutaan, joten *yksityishenkilö*-kerrokseen ei päästä käsiksi. Koska niistä kuitenkin mainitaan useasti, jää artikkelista sellainen kuva, että Pajulan omatkin kokemukset liittyvät jaksamiseen ja yksin jäämiseen, jotka hän näkee alan ongelmina. Keskustelu jää kuitenkin yleiselle tasolle ja *julkisuuden henkilö* -kerrokseen.

Myös laulaja Aili Ikonen sivuaa *Ylen* haastattelun lopussa alan paineita ja vaaraa uupua puhumalla siitä, kuinka kutsumusammattissa työ ja vapaa-aika menevät sekaisin ja vaarana on, että laittaa itsensä liikaa likoon. Hän kertoo, miten tärkeää vapaa-ajan aikatauluttaminen on. (Satimus 12.10.2019.) Tässä esimerkissä haastateltava ottaa esille alan ongelman, jaksamisen ja uupumisen, josta Pajulakin puhuu. Haastattelussa rivien välistä on luettavissa ongelman olevan sellainen, jolle hän itse on uhrannut ajatuksiaan, sillä hän kertoo myös, miten itse huolehtii jaksamisestaan. Siinä, missä Ikonen haastattelun perusteella on oppinut

huolehtimaan mielenterveydestään musiikkialalla, voidaan Pajulan tulkita hakeneen tähän ammattiapua ja löytäneen sitä kautta kutsumuksen terapeutin ammattiin. Kritisoivina koen myös Markus Salon kommentit siitä, kuinka hän aikoo olla ensimmäinen The Voice of Finland -kilpailun menestynyt voittaja (Alapirtti 13.9.2019). Tulkitsen kommentin hieman aiempia voittajia alentavana, mutta myös kritiikkinä sitä kohtaan, että kilpailijoiden luova työ ja panos on vain tv-viihdettä eivätkä voiton tuomat sopimukset ole tuottaneet aina tuloksia.

Tämä narratiivi esittää erityisesti musiikkialan sisäistä diskurssijärjestelmää, valtajärjestystä ja alan sisäisiä vaillinaisia suhteita, jotka ovat Fairclough'n käsitteitä. Näen musiikkialan kritiikin narratiiviin kuuluvissa henkilöjutuissa korostuvan sen, miten tietyt käytännöt ja valtasuhteet vaikuttavat alan sisäiseen roolittamiseen ja tasa-arvo-ongelmiin, joista haastateltavat ovat puhuneet. Esimerkeissä havainnollistuu se, miten musiikkibisnes ja etenkin alan ongelmat ovat aiheita, jotka eivät nouse suuriksi teemoiksi tai narratiiveiksi artistien henkilöjutuissa. Toimittajan näkökulmasta julkinen alan kritisointi, jos sitä tapahtuu, nousee kenties uutisaiheeksi, vaikkakin se kaikissa tapauksissa varmasti henkilöityisi siihen artistiin tai muusikkoon, joka aiheesta uskaltaa julkisen keskustelun avata.

4.2.3. *Elämänmuutos*

Kolmas aineistossani toistuva narratiivi on haastatellun artistin tai muusikon tekemä tietoinen elämänmuutos, joka koskee pääasiassa yksityiselämää. Henkilöjutuista esiin nousseet muutokset voivat liittyä työelämään, mutta ne ovat poikkeuksetta hyvin henkilökohtaisia. Yhteistä niille on juuri se, etteivät ne ole vain riippuvaisia musiikkiurasta. Koska muutokset liittyvät muihin osa-alueisiin tai aiheisiin kuin julkiseen ammattiin, tulkitsen niistä kertovat tarinat *yksityishenkilö*-kerrokseen liittyviksi. Ensimmäinen henkilöjuttu, joka toistaa tätä narratiivia, on Emma Kemppaisen haastattelu. LC MDF-yhtyeestä tunnetun Kemppaisen henkilöjuttu kertoo lähes yksinomaan siitä, kuinka hänestä tuli absolutisti. Otsikolla ”Selvä trendi” *Helsingin Sanomissa* julkaistun henkilöjutun narratiivi selitetään ingressissä ”LC MDF-yhtyeen Emma Kemppainen muutti 19-vuotiaana Berliiniin ja kirjoitti biisejä bilettämisestä. Nyt hän on absolutisti, ja niin on moni muukin edelläkävijä” (Maksimainen 18.9.2019). Tämä tiivistää tarinan nuoresta, bilettävästä, ulkomaille muuttaneesta nuoresta elektronista popia tekevästä artistista. Ingressin toinen virke summaa jutun kantavan teeman

absolutismin ja liittää sen edelläkävijyyteen. Mielenkiintoista on, että alkoholista luopuminen esitetään hyvin vahvasti järkiin tulemisena ja päätöksenä, joka kaikkien pitäisi tehdä.

Artikkeli kertoo siitä, kuinka Kemppainen lopetti alkoholinkäytön ensin sadan päivän kokeilun ajaksi ja tuon jälkeen kokonaan. Tätä päätöstä ja kasvua aikuiseksi verrataan aikaan Berliinissä, jossa ”kappaleita innoitti elämäntyö, jossa käytiin klubeilla ja nukuttiin, kun ehdittiin” (Maksimainen 18.9.2019). Maksimainen on nostanut esiin erään kappaleen sanoituksia, joissa kertoja toteaa olleensa niin humalassa, että sytytti tupakan väärästä päästä. Kemppainen ei sano jutussa niin suoraan, mutta toimittaja tuntuu olettavan, että tekstit kertovat hänen omista kokemuksistaan. Juttu kertoo aikuistumisesta ja alkoholiin liittyvästä päätöksestä, ja toimittaja rinnastaa nämä kaksi aihetta toisiinsa vahvasti. Lisäksi hän kertoo, miten nuorten alkoholinkäyttö on Suomessa romahtanut.

Aihetta lähestytään yksityiselämän näkökulmasta vahvemmin jutun puolivälissä kertomalla Kemppaisen elämästä, joka sisälsi yliopisto-opiskelua, musiikin tekemistä, radio-ohjelman juontamista ja dj-keikkoja. Kemppainen kertoo oravanpyörästä, jota ylläpiti alkoholi, joka erotti työ- ja vapaa-ajan. (Maksimainen 18.9.2019.) Tämä vahvistaa käsitystäni siitä, että juhlimisen korostamisesta huolimatta päätös ryhtyä absolutistiksi ei liittynyt pelkästään musiikkialaan. Käänteentekevää päätöstä kuvaillaan jutussa dramaattisesti. Toimittaja käyttää alkoholista sanaa myrky, ja päätöstä kerrotaan vauhdittaneen burnout, joka liittyy hyvinvointiin ja näin ollen yksityishenkilöön. Jutussa kuvaillaan nuorten päihteettömyyttä esimerkiksi sanalla *healthismi*. Tämä vahvistaa sitä, miten absolutisti artisti nähdään alallaan edelläkävijänä ja kuinka vallitsevien käsitysten mukaan alalle ja kyseiselle genrelle ominaista olisi päihteidenkäyttö. Nämä oletukset ja sosiokulttuuriset käsitykset vaikuttavat Auslanderin mukaan siihen, miten *julkisuuden henkilö* -kerrosta tulkitaan.

Julkisuuden henkilöitä ympäröivässä yhteiskunnassa vallitsevia käsityksiä voi musiikilla niin vahvistaa kuin haastaa. (Auslander 2009: 307.) Tämä viittaa siihen, etteivät Auslanderinkaan mielestä kerrokset ja niiden määritelmät ole aina vakioita, vaan tapauskohtaisia. On myös mielestäni tilannekohtaista, kuinka kriittisesti esimerkiksi henkilöjutun lukija suhtautuu genreen tai alaan kohdistuviin oletuksiin ja stereotypioihin, kuten päihteidenkäyttöön. Vaikka Kemppainen kertoo, ettei hän ollut alkoholin ongelmakäyttäjä, rakennetaan tarina vahvasti niin, että absolutismi muutti elämän oleellisesti paremmaksi. Kaikki yksityishenkilöön liittyvä yhdistetään jutussa alkoholiin tai siitä luopumiseen. Uupumus, burnout, alkoholin käyttö ja

absolutismi ovat yksityishenkilöön liittyviä aiheita, joten sijoitan elämänmuutoksen narratiivin Auslanderin teoriassa yksityishenkilön kerroksen alle.

Toinen pääasiassa elämänmuutoksesta kertova artikkeli on Iisa Pajulan haastattelu (Yrttiaho 6.8.2019), joka käsittelee hänen opiskeluaan ratkaisukeskeiseksi lyhytterapeutiksi. Muutos sai alkunsa Pajulan omista terapiakokemuksista, joiden viitataan liittyneen alalla yksin jäämiseen. Tätä sivusin alan kritiikkiin liittyvän narratiivin yhteydessä. Pajula kertoo *Helsingin Sanomien* haastattelussa, että omien terapiakäyntien myötä syntyi ajatus siitä, että hän voisi käyttää kokemuksiaan muiden auttamisessa. (Yrttiaho 6.8.2019.) Jutussa kerrotaan myös aiemmista elämänmuutoksista. Pajula kertoo luopuneensa päivätyöstään yritysviestinnässä musiikin vuoksi. (Yrttiaho 6.8.2019.) Hänestä mainitaan myös, että äidiksi tuleminen vaikutti päätökseen lauluntekijäksi siirtymisestä, sillä se oli helpompi yhdistää äitiyslomaan. (Yrttiaho 6.8.2019.) Juttu esittelee siis kaksi muutosta, uuden ammatin opiskelun terapian innoittamana ja tätä edeltäneen siirtymisen lauluntekijäksi lapsen saannin yhteydessä. Muutokset liittyvät työelämään, mutta molempia on edeltänyt ja päätökseen vaikuttanut yksityiselämän kokemukset, eli äitiys ja mielenterveyden haasteet. Näin ollen tulkitsem ne pääosin yksityishenkilöä koskettaviksi.

Tähän narratiiviin kuuluvia henkilöjuttuja tai sitä kuvaavia esimerkkejä ei aineistostani löytynyt kovin montaa. Esimerkit muodostavat kuitenkin mielestäni selkeästi oman teemansa. Samankaltaisia henkilöjuttuja julkaistaan mielestäni suomalaisissa medioissa muutenkin melko paljon. Tähän narratiiviin kuuluvat henkilöjutut kertovat haastatellusta jonkin elämänmuutoksen, joka liittyy tämän yksityiselämään. Elämänmuutokset esitellään tietoisina päätöksinä, ei niinkään sattumina tai yllättävinä tapahtumina. Muutokset ovat sellaisia, joiden esitetään muuttaneen haastateltavan elämän tietyllä osa-alueella oleellisesti paremmaksi. Mielenkiintoista on, kuinka nämä muutokset esitetään esimerkillisinä ja rohkeina. Selkeää analyysin alusta lähtien on ollut, että seuraavana esittelemäni vastoinkäymisten narratiivi on aineistoni perusteella positiivisista elämänmuutoksista kertovia henkilöjuttuja yleisempi.

4.2.4. Yksityiselämän vastoinkäymiset

Henkilöjutuissa käsitellään myös yksiselitteisesti yksityiselämään liittyviä aiheita, kuten elämän varrella koettuja vastoinkäymisiä, joista artisti tai muusikko on valmis haastattelussa puhumaan. Nämä aiheet eivät välttämättä ole enää jutun julkaisun aikaan ajankohtaisia tai liity heidän uraansa, mutta ovat sellaisia kokemuksia, jotka ovat määrittäneet heitä yksityishenkilöinä. Aiheiden käsittelyssä heidän urallaan tai sen tuomalla julkisuudella ei välttämättä ole merkitystä. Aineistossani yksityiselämään liittyvät aiheet, etenkin sellaiset, jotka eivät liity ainakaan pelkästään haastateltujen artistien elämään haastatteluhetkellä, käsittelevät usein juuri vastoinkäymisiä. Näissä tarinoissa haastateltava kertoo muusikkouden ja artistiuden ulkopuolisista asioista ja käänteistä. Aiheet liittyvät usein lapsuuteen tai aikuistumiseen. Aihepiiri liittyy artistiksi tai muusikoksi kasvamisen tarinan kanssa, mutta aiheet ovat herkempiä ja henkilökohtaisempia. Yksityiselämän vastoinkäymisten narratiivi osoittautui analyysini perusteella artistiksi kasvamisen rinnalla yleisimmäksi narratiiviksi.

Anna Puustjärvestä kertovassa henkilöjutussa (Kangas 6.10.2019) käsitellään yleisesti paljon yksityiselämään liittyviä asioita, mutta suurimmiksi tähän aihepiiriin liittyvistä teemoista nousevat lapsuus, parisuhteet ja muiden miellyttäminen. Jo jutun otsikkoon on nostettu Puustjärven sitaatti ”Olen sivuuttanut haaveitani parisuhteen takia”. Sitaattiotsikot ovat houkuttelevuutensa vuoksi suosittuja. Tässä tapauksessa sitaatti tuo heti ensivilkaisulla esille Auslanderin tunnistaman *yksityishenkilö*-kerroksen, ja juuri parisuhteen nostaminen otsikkoon on ehdottomasti keino houkuttaa lukijaa. Myös Niemisen ja Pantin (2012: 134) mukaan journalismin tutkimuksessa on kiinnitetty erityishuomiota sellaisten otsikoiden vetovoimaisuuteen, joissa nostetaan usein esiin sankari tai uhri. Puustjärven tarinassa hänet voidaan mielestäni nähdä kummassakin näistä rooleista. Jutussa kerrotaan paljon Puustjärven lapsuudesta ja nuoruudesta, ja haastattelu on tehty hänen lapsuudenkaupungissaan Outokummussa hänelle tärkeissä paikoissa. Jo tämä tekee haastattelusta henkilökohtaisen. Nuoruus sidotaan Puustjärven kasvuun artistiksi, joten käsittelen sitä omassa luvussaan.

Yksityiselämästä Puustjärvi kertoo yllättävän paljon. Hän kertoo, että olisi halunnut yliopistosta valmistumisen jälkeen muuttaa ulkomaille, muttei parisuhteen takia lähtenyt. Hän kertoo myös, että on ollut sinkkuna aikuisiällä pisimmillään neljä kuukautta. Hän sanoo jättäneensä tekemättä ”ihan hirveästi” asioita parisuhteiden vuoksi. (Kangas 6.10.2019.) Huomautus kertoo Puustjärven luonteesta ja hänestä yksityishenkilönä eniten. Aihetta voisi

syventää, mutta juttu muodostaa silti rehellisen kuvan siitä, että hän on ollut parisuhteissaan miellyttävä ja jättänyt siksi asioita tekemättä. Puustjärvi kertoo ”itsekkyyden ajan” koittavan muutaman vuoden päästä, kun hän aikoo jäädä pitkälle tauolle ja matkustella perheensä kanssa (Kangas 6.10.2019). Enempää hän ei perheestään kuitenkaan puhu. Faktalaatikossa toimittaja listaa yksityiselämään liittyviä seikkoja, kuten valmistumisen, tyttären syntymisen ja parisuhteen tuottaja Jukka Immosen kanssa. Lisäksi mainitaan lokakuussa 2019 ilmestynyt *Minä olen Anna Puu* -kirja joka on ajankohtainen syy artikkelin tekemiselle ja julkaisulle.

Toinen aineistoni henkilöjuttu, jonka kohde kertoo yksityiselämästään merkittävän paljon, on laulaja-somevaikuttaja Tuure Boeliuksen haastattelu. Hänen kohdallaan yksityiselämästä kertovan tarinan analysointi on vaikeampaa. Artikkelin käsittelee pääosin sitä, kuinka hän kertoi olevansa homoseksuaali YouTube-kanavallaan vuonna 2015, jolloin hän ei vielä tehnyt musiikkia. Seksuaalisuus aiheena on läpeensä yksityinen, minkä vuoksi koen jutun kuuluvan tähän narratiiviin. Luokittelu on osittain ristiriitaista, sillä käsitelty ulostulo tapahtui julkisella alustalla ja on varmasti osaltaan vaikuttanut Boeliuksen uraan. Silti vastoinkäymiset, joista hän puhuu, ovat hänen mukaansa olleet yksityiselämässä läsnä ennen julkisuutta. Otsikossa mainitaan Boeliuksen saamat tappouhkaukset, hänestä tehdyt lastensuojeluilmoitukset sekä vuosia kestänyt kiusaaminen (Pelo 25.9.2019). Nämä aiheet voidaan nähdä uhrin tarinalla houkuttelemisena, vaikka jutun aihe ja sävy ovat erittäin vakavia. Otsikossa ei viitata suoraan Boeliuksen uraan, vaan hänen kohtaamiinsa vaikeuksiin yksityiselämässä.

Henkilöjutussa kerrotaan, minkälaista kiusaamista homoudesta kertominen sekä valinta vuoden homoksi 16-vuotiaana saivat aikaan. Perheestä tehtiin lastensuojeluilmoituksia ja eräs kansanedustaja halusi lapsiasiainvaltuutetun tekemän aiheesta selvityksen. (Pelo 25.9.2019.) Perheen kohtaama hyökkäys on aiheena ja kokemuksena henkilökohtaisempi kuin muut aineistossani käsitellyt yksityiselämän vastoinkäymiset. Vaikka jutussa kerrotaan Boeliuksen urasta, on sen keskiössä kuitenkin se, minkälaisia reaktioita yksityisen minän tuominen julkiseksi on ihmisissä herättänyt. Tässä kontekstissa yksityisyyden kerrosten määrittely on mielestäni vaikeampaa kuin monen muun aineistoni jutun. Boelius on varmasti herättänyt keskustelua normaalia enemmän, koska hän on jakanut asioitaan avoimesti ensin YouTubeella ja sen jälkeen musiikissaan. Hän epäilee jutussa itse, että syrjimyksen ja kiusaamisen syy jo ennen julkisuutta on ollut tietämättömyys ja vieraiden asioiden pelko (Pelo 25.9.2019).

Yhtäältä juttu käsittelee Boeliusta julkisuuden henkilönä, sillä hänen kohtaamansa kiusaaminen tuli näkyvimmäksi YouTuben kautta, mutta toisaalta hän tuntuu korostavan, että kiusaaminen ja syrjintä ovat olleet läsnä aina. Tapa kertoa seksuaalisuudestaan seuraajille kuvaa hyvin sitä yksityisen ja julkisen suhdetta sekä jakamisen kulttuuria, jota tässä tutkielmassa käsittelem. Juttu on osa *Ylen* Minä olen minä -juttu sarjaa, jossa käsitellään erittäin henkilökohtaisia aiheita ja selvästi Auslanderin sanoin yksityishenkilön kerrokseen kuuluvia aiheita. Toisaalta tässä artikkelissa yksityisyyttä voisi tulkita myös eri tavalla, sillä henkilöjutussa käsitellään erityisesti yleisön reaktioita yksityisen tuomiseen julkiseksi. Auslander ei ota kantaa siihen, miten yksityisyyden kerrokset ja niiden väliset suhteet muuttuvat, kun julkisuuden henkilö valitsee kertoa yksityiselämästään julkisesti. Hän ei puhu siitä, muuttuvatko aiheet kyseisen henkilön kohdalla julkisiksi, ja ovatko kerrokset, niihin kuuluvat aiheet ja niiden määritelmät vakioita ja yleistettävissä kaikkiin julkisuudessa esiintyviin henkilöihin. Myös tästä näkökulmasta teoriaa voisi vielä täydentää.

Myös Dingo-yhtyeestä tunnetun Pertti Neumannin henkilöjutun narratiivi on yksityiselämässä koetut vastoinkäymiset. Juttu keskittyy häneen muistakin kuin muusikon näkökulmasta. *Aamulehdessä* julkaistun artikkelin otsikossa ”Neumann on villinnyt tyttöjä, tuonut maahan autoja ja laihduttanut televisiossa – politiikkaankin on pyydetty, mutta hän on aina sanonut ei” on lueteltu asioita, joita Neumann on tehnyt ja jotka eivät liity suoranaisesti musiikkiin, vaikka ovatkin seurausta hänen kuuluisuudestaan. Vastoinkäymisten teema käy ilmi jo jutun ingressistä ”Muusikko Pertti Neumann täyttää 60 vuotta. Hänen elämänsä on mahtunut monia vastoinkäymisiä, mutta ainakaan vielä terapiaa ei ole tarvittu. Katso nostalgiset kuvat Neumannin uran varrelta”. Siinä mainitaan myös hänen syntymäpäivänsä, joka on jutun teon ja sen ajankohtaisuuden peruste ja aiheena liittyy yksityishenkilöön. (Varjonen 6.10.2019.)

Vastoinkäymisistä jutussa mainitaan medioiden riepottelemat avioerot, oikeusriidat, verovelat, bändiriidat ja alkoholiongelma. Neumann on kertonut toimittajalle tietävänsä, miltä julkinen ryöpytys tuntuu. (Varjonen 6.10.2019.) Suuri osa ryöpytyksen aiheista liittyy häneen yksityishenkilönä, mutta niitä on silti käsitelty laajasti medioissa. Vastoinkäymiset ovat hyvin henkilökohtaisia ja sellaisia, jotka voisivat tapahtua kenelle tahansa ammatin julkisuudesta riippumatta. Tämä vahvistaa käsitystäni siitä, että julkisuuden henkilöiden yksityisasioiden on yleisöllä ja medioilla suuri kysyntä. Neumann kertoo, ettei ole katkeroitunut ja että on onnellinen nykyisessä parisuhteessaan. Hän kertoo myös otsikon mukaisesti, ettei ole vielä turvautunut terapiaan. (Varjonen 6.10.2019.) Tämä luo oletuksen siitä, että käsiteltäviä aiheita

kuitenkin riittäisi ja että hyvä parisuhde ikään kuin korvaa terapian tarpeen. Tämä voi olla tarkoituksellista tai johtua toimittajan jäsentelystä, mikä jättää päättelyyn aukkoja, sillä kuten Rätty (1998: 139) toteaa, on jutun kirjoittaja aina läsnä tyyliin, muodossa ja johtopäätöksissä.

Suurimpana vastoinkäymisenä käsitellään vaikeaa isäsuhdetta, josta mainitaan esimerkiksi isän ankaruus ja fyysiset rangaistukset. Ne ovat artikkelin ehdottomasti henkilökohtaisimmat seikat, sillä oman yksityiselämän lisäksi ne sisältävät informaatiota perheenjäsenten elämästä ja koetusta perheväkivallasta. Neumann kertoo sitaatissaan, ettei välejä isän kanssa korjattu edes aikuisena. Hän kertoo olevansa omaa isäänsä lempeämpi omien 13- ja 15-vuotiaiden poikiensa suhteen. Jutun lopussa Neumann kertoo lastensa hiljattain kiinnostuneen musiikista ja toisen poikansa ohimennen kehuneen Dingon kappaletta Aino. (Varjonen 6.10.2019.) Jutun lopetus jättää mielikuvan lempeästä isästä ja ikääntymistä pohtivasta miehestä, ei julkisuudessa eläneestä rockmuusikosta. Neumannin henkilöjuttu on mielestäni hyvin klassinen esimerkki pitkän uran tehneen artistin tai muusikon henkilöjutusta. Se kuvastaa juuri sellaista musiikkijournalismia, johon esimerkiksi Mattlar (2015: 50) viittaa väitöskirjassaan sanoen, ettei ole sattumaa, että iltapäivälehtien viikonloppunumerot sisältävät laajoja juttuja iskelmätähdistä, sillä lehtiä ostavaa yleisöä kiinnostavat tähtien kuulumiset ja henkilöhistoria. Tuo kiinnostus näkyy mielestäni selvästi sisällöissä julkaisusta riippumatta.

Kokemukseni mukaan sekä aineistoni perusteella yksityiselämästä kertovat aiheet jäävät usein henkilöjutuissa toissijaisiksi aiheiksi. Tästä hyvä esimerkki on Iisa Pajulan henkilöjuttu (Yrttiaho 6.8.2019), jossa hänen perhe-elämästään kerrotaan jutun loppupuolella. Hän kertoo myös, että viimeisin albumi *Päivii, öitä* kertoi vahvasti hänen henkilökohtaisesta elämästään. Tämä on yhtäläistä Alman haastattelun (Vedenpä 10.11.2019) kanssa. Molemmissa tapauksissa artisti kertoo, että oma musiikki paljastaa heistä yksityishenkilöinä eniten ja että he ovat rehellisimmillään kappaleissaan. Myös Auslander puhuu siitä, kuinka toisinaan musiikillisen esityksen keskiössä on esiintyjän persoonan representointi. Tätä Auslander kutsuu musiikilliseksi persoonaksi. (Auslander 2006: 103, 104.) Mielestäni tämä täydentää Auslanderin ajatusta siitä, että artistin niin sanottu kuluttaminen useilla alustoilla vaikuttaa ymmärrykseen musiikista ja ettei henkilön ja musiikin kuluttamista voi erottaa toisistaan täysin (Auslander 2009: 308). Toisaalta artistin lausuntoon siitä, että hänen musiikkinsa representoi todellista persoona, ei välttämättä koskaan voi luottaa täysin. Tulkintani on, että henkilöjutussa esiintyminen ja oman tuotannon henkilökohtaisuuden korostaminen tarjoavat

yleisölle hyvät mahdollisuudet ymmärtää musiikkia syvällisesti ja tuntee julkisuuden henkilö hyvin sekä päästä jopa käsiksi *yksityishenkilö*-kerrokseen.

Pajula kertoo haastattelussaan, että haluaa musiikissa olevan ”todellista sisältöä”.

Faktalaatikossa hänestä kerrotaan demografisten tietojen lisäksi, että hänellä on kaksi poikaa ja että hän on sekä filosofian maisteri että ratkaisukeskeinen lyhytterapeutti. (Yrttiaho 6.8.2019.) Samoin Hannu Linnusta tehdyssä henkilöjutussa (Valto 4.5.2019) artikkelin lopussa tuodaan esille Linnun perhe ja hänen mietteitään eläköitymisestä. Lisäksi hän tuo esille aivan jutun lopussa perheeseensä ja ystäviinsä liittyen, että vaikka musiikki on syy hänen olemassaololleen, on elämässä tärkeämpiäkin asioita. Myös Aili Ikosen haastattelussa (Satimus 12.10.2019) perhe, erityisesti hänen tyttärensä, tuodaan esille aivan jutun lopussa, mutta mökkeilyyn liittyvä huomautus on suomalaisuudessaan yksityisyyden kannalta hyvin hillitty, sillä siihen samastuminen on varmasti lukijalle helppoa.

Auslander toteaa teoriansa yhteydessä, etteivät haastattelut anna luotettavaa kuvaa julkisuuden henkilöstä (Auslander 2009: 306). Tämän aihepiirin tutkimuksissa on noussut esiin monesti ajatus siitä, että julkisuuden henkilökin on tuote, joka luodaan yhdessä artistin ja hänen takanaan olevan koneiston kanssa. Näin varmasti jossain määrin on, sillä haastattelussa ja erilaisissa virallisissa materiaaleissa kuva ja kertomus artistista on aina tarkkaan kuratoitu. Uskon kuitenkin, että artistien yksityiselämän jakaminen on nykyään arkista ja monelle luontevaa sosiaalisen median myötä ja että artistit ovat jakamisestaan itse täydessä vastuussa. Näin ollen pidän haastatteluiden antamaa kuvaa yksityishenkilön kerroksesta luotettavampana kuin Auslander mahdollisesti ajattelee. Puustjärven haastattelussa käy ilmi trendiksi niin Suomessa kuin kansainvälisesti kasvanut ilmiö, artistien elämäkerrat. Vaikka ne luonnollisesti esittävät harkitun kuvan esittelemästään henkilöstä, ovat ne oletettavasti rehellisiä kuvauksia kirjan aiheista. Näin ollen oman arvioni mukaan raja *julkisuuden henkilö*- ja *yksityishenkilö*-kerrosten välillä on hämärtynyt ja kuva yksityishenkilöstä aiempaa rehellisempi.

4.2.5. Artistiksi kasvaminen

Viides, ja samalla aineistoni yleisin, narratiivi on artistiksi tai muusikoksi kasvamisen kertomus. Tämä henkilöjutuissa laajasti käytetty ja toisinnettu tarina on pitkälti ammatillista kasvua kuvaava, mutta sisältää lähes poikkeuksetta myös puhetta lapsuudesta, musiikista kiinnostumisesta, nuoruudesta tai siitä, miten haastateltava päätyi musiikkialalle. Näin ollen tämä on aineistosta löytämistäni kertomuksista ainoa, joka sijoittuu sekä *yksityishenkilö-* että *julkisuuden henkilö* -kerrokseen. Se, missä suhteessa henkilöjuttu käsittelee yksityistä ja ammatillista minää suhteessa artistiksi kasvamiseen, vaihtelee juttujen välillä. Tästä narratiivista löytyy aineistostani eniten esimerkkejä.

Hannu Linnusta kertovan henkilöjutun aloituksen perusteella artikkeli kertoo Linnun matkasta raumalaispojasta kansainväliseksi huippukapellimestariksi. Juttu alkaa lapsuudesta ja kertoo Linnun vanhemmista ja heidän perhe-elämästään. Henkilöjuttu on osa Kuusi kuvaa -juttusarjaa, johon kuuluvat haastateltavan valitsemat kuvat, jotka esittelevät tämän elämää. Tämä perhealbumia muistuttava kuvitus vahvistaa mielestäni henkilökohtaisuutta. Kuvat tukevat jutun narratiivia, Linnun kasvutarinaa. Jutussa kerrotaan paljon hänen vanhemmistaan ja mainitaan, kuinka esteenä taiteen harrastamiselle oli vähävaraisuus ja kuinka perheen hieman vaurastuttua perheeseen ostettiin piano. Juttu rakentuu etapeista, ja siinä mainitaan vuosilukuja ja Linnun ikiä, joihin liitetään jokin muutos hänen matkallaan kapellimestariksi. Toimittaja kertoo esimerkiksi, että 6-vuotiaana Lintu alkoi soittaa pianoa, 70-luvulla selloa ja laulamaan poikakuorossa ja 10-vuotiaana näki Savonlinnan oopperajuhlilla Leif Segerstamin johtamassa orkesteria. Hänen lahjakkuuttaan urheilussa korostetaan, mutta kerrotaan myös, että lopulta musiikki meni kaiken muun ohi. (Valto 4.5.2019.)

Mitä pidemmälle henkilöjutussa päästään, sitä enemmän se korostaa Linnun matkaa ammattilaiseksi. Artikkelissa mainitaan oppilaitoksia ja opettajia, kuten Rauman lyseon musiikkiluokka, Sibelius-Akatemia ja Jorma Panula, mestarikurssit Siemassa sekä kilpailuvoitto Bergenissä. Tässä kohtaa juttua päästään tarinassa ammattilaiseksi tulemiseen ja kerrotaan, että Lintu valittiin vain 27-vuotiaana Turun kaupunginorkesterin ylikapellimestariksi ja sen jälkeen Helsingborgin sinfoniaorkesterin ylikapellimestariksi. Hänestä mainitaan myös muita kiinnityksiä ja ammatillisia saavutuksia. Juttu käy siis läpi hyvin intensiivisesti kronologisessa järjestyksessä Linnun uran vaiheet musikaalisesta lapsesta huipulle, ikään kuin ansioluettelon tavoin. (Valto 4.5.2019.) Tätä kerrontatapaa

korosti myös Taru Leppänen Sibelius-viulukilpailuun liittyneeseen lehtikirjoitteluun liittyvässä väitöskirjassaan toteamalla, että länsimaisessa taidemusiikkikulttuurissa pidetään tärkeänä tietoa muusikon koulutuksesta, kuten sitä, missä oppilaitoksissa hän on opiskellut ja kuka häntä on opettanut (Leppänen 2000: 166). Lapsuutta ja nuoruutta korostava osa kuvastaa yksityiselämää, kun taas luettelomaisempi osa kertoo Linnusta ammatillisesta näkökulmasta. Näin ollen molemmat mainitsemani yksityisyyden kerrokset ovat vahvasti esillä tällaisessa tavassa kertoa muusikosta.

Vahva esimerkki tästä narratiivista on myös jazzlaulaja Aili Ikosesta kertova *Ylen* henkilöjuttu, jossa käsitellään artistiksi kasvua vahvasti sen paineen kautta, jonka musikaalisesti lahjakkaassa suvussa kasvaminen hänelle nuorena muodosti. Jo otsikko ””Onko musta ollenkaan tähän, kun nuo muut on niin sairaan hyviä?” Lahjakkaan suvun vesa Aili Ikonen epäili pitkään, onko hänestä ammattimuusikoksi” antaa ymmärtää, että juttu kertoo tarinan siitä, miten itseään epäilevästä nuoresta kasvoi aikuinen ja artisti. Tätä oletusta vahvistaa jutun ingressi, jossa kerrotaan muun muassa, että hän on kotoisin Korpilahdelta, aloitti viulunsoiton 5-vuotiaana ja ettei ammattimuusikon ura ollut hänelle koskaan itsestäänselvyys. (Satimus 12.10.2019.) Ikosen henkilöjutussa artistiksi kasvamisen narratiivia peilataan läpi tekstin hänen musikaalisesti lahjakkaaseen sukuunsa, jossa on paljon musiikkialalla työskenteleviä artisteja ja muusikoita. Aihetta käsitellään henkilökohtaisesti, sillä punaisena lankana on nähtävissä artistin epävarmuus pystymisestä samaan kuin hänen sukulaisensa. Otsikko sisältää myös jonkinlaisen oletusarvon siitä, että ammattimuusikolle on tässä kontekstissa jokin määrätty kriteeri, joka ensilukemalta tuntuu myös määrittyvän vahvasti sukulaisten ammatillisuuden kautta. Jutussa puhutaan myös paljon Ikosen veljestä Osmo Ikosesta, jonka voi sanoa olevan sisaruksista tunnetumpi.

Jutussa kuvataan Ikosen lapsuutta ja perhettä sekä musiikin parissa kasvamista. Toimittaja kertoo, että perheessä kuunneltiin paljon klassista musiikkia. Jutun alkupuolella puhutaan paljon hänen veljestään, jota kuvaillaan hänen ensimmäiseksi parhaaksi ystäväkseen, mutta myös pahimmaksi vihamieheksen. (Satimus 12.10.2019.) Tämä vahvistaa sitä ristiriitaa, jossa veli on myös vastustaja ja oletettavasti suuri ammatillinen vertailukohta. Jutussa kerrotaan, miten hänen serkkunsa ja veljensä pääsivät opiskelemaan musiikkia. He perustivat bändin muusikkoserkkujensa Aino ja Olavi Louhivuoren kanssa. Lisäksi kerrotaan, että ”musikaalinen suku ei rajoitu Louhivuoriin, vaan myös Tuomo Prättälä on hänen serkkunsa ja Jyri ja Petteri Sariola hänen pikkuserkkujaan”. Jutussa kerrotaan, että Ikoselle taitava suku on

inspiraation lähde, mutta tuo myös paineita. Lopulta jutussa päästään Ikosen omaan uraan, pääsyyn Sibeliuksen Akatemiaan ja ensimmäisen soololevyn julkaisemiseen. (Satimus 12.10.2019.) Myös Ikosen haastattelu kuuluu *Ylen* Kuusi kuvaa elämästä -sarjaan. Jutussa vastataan otsikon epäilyyn, kun narratiivin edetessä Ikosesta kerrotaan tulleen ammattimuusikko. Lukijalle jää tunne, että kriteereinä olivat alan tutkinto ja omat julkaisut. Artikkelissa kerrotaan myös lyhyesti, mitä Ikonen on irrotettuna musiikista. Julkisen ja yksityisen minän suhde on tässä narratiivissa vahvasti esillä ja vastaa siksi erittäin hyvin – löytämistäni narratiiveista kenties parhaiten – tutkimuskysymykseeni.

Nuoren viulistin Iidamari Ahosen haastattelu *Aamulehdessä* käsittelee niin ikään hänen kasvuaan aikuiseksi ja ammattilaiseksi. Otsikossa ”Enää ei tarvitse taistella pikkueljen kanssa soittotilasta – Tamperelainen viulistikupaus Iidamari Ahonen muutti Helsinkiin ja sai käyttöönsä ranskalaisen arvoviulun” käytetty sana viulistikupaus kertoo tässä tapauksessa täsmälleen sen, mitä jutussa käsitellään: nuorta viulistia, joka on matkalla ammattilaiseksi (Hautala 19.9.2019). Toisaalta otsikossa mainittu pikkuelvi ja ingressissä mainitut soittotunnit korostavat Ahosen nuoruutta ja sitä, että ammattilaisuuden lisäksi aikuisuuteen on vielä matkaa. Henkilöjuttu alkaa virkkeellä, jossa kerrotaan, että 16-vuotias viulistikupaus on tehnyt ison ratkaisun muuttaa Helsinkiin soittamaan (Hautala 19.9.2019). Tekstissä korostuu kuitenkin Ahosen ikä ja läheinen suhde perheeseen, kun hän kertoo, kuinka on tähän saakka joutunut muusikkoja täynnä olevassa lapsuudenkodissa riitelemään toisinaan pikkueljen kanssa soittotilasta. Ahonen kertoo myös, että hänen uudessa kodissaan Helsingissä on majoittumistilaa koko perheelle, ettei hänen tarvitse olla aina yksin (Hautala 19.9.2019).

Kuten monissa muissa aineistoni jutuissa, erityisesti klassisen musiikin ammattilaisten kohdalla, korostetaan tässäkin henkilöjutussa musiikkiin liittyviä saavutuksia. Toimittaja listaa Ahosen opettajia, kilpailumenestystä, kansainvälisiä mestarikursseja sekä festivaali- ja konserttiesiintymisiä. Jutun julkaisuviikolla järjestettyyn omaan konserttiin liittyen Ahonen kertoo valitsemastaan ohjelmistosta ja kertoo sitaatissa, että ”Prokofjev on lempisäveltäjäni” (Hautala 19.9.2019). Ohjelmistoon liittyvät kommentit antavat hänestä hyvin aikuismaisen ja ammattimaisen kuvan. Hän kertoo myös saamastaan 1800-luvun ranskalaisviulusta ja sen soinnista ja sävystä tavalla, jota vain aiheeseen perehtynyt ymmärtää. Jutussa todetaan myös, että Ahonen käy iltalukiota, mutta soittaminen on hänen elämässään ensisijaista. Ahonen tiivistää koko henkilöjutun kahteen sanaan artikkelin päättävässä sitaatissa toteamalla ”Viulistiksi haluan”. (Hautala 19.9.2019.) Kommentit soittamiseen ja soittimeen liittyen

kuvaavat hyvin sitä, että hän on selvästi matkalla ammattilaiseksi, mutta toisaalta kouluun ja perheeseen liittyvissä kommentteissa korostuu se, että hän on vielä hyvin nuori.

Soittamiseen liittyvät kommentit kuuluvat Auslanderin jaottelussa julkisuuden henkilön kerroksen alle, vaikka esimerkiksi Ahosta ei julkisuuden henkilöksi määriteltäisi. Juttu liittyy silti häneen ammattilaisen roolissa, kun taas perheeseen ja yksityiselämään liittyvät aiheet koskevat häntä yksityishenkilönä. Aikuistuminen ja muusikoksi tähtääminen muodostavat muusikoksi kasvamisen narratiivin, mutta Ahosen iän takia hieman eri näkökulmasta kuin muissa esimerkeissä. Aineistossani korostuu klassisen musiikin ammattilaisten kohdalla genrelle tyypilliset diskurssikäytännöt, joista Fairclough puhuu. Linnun ja Ahosen kohdalla keskitytään ammatillisiin saavutuksiin, ja vaikka esiin nousisi yksityishenkilön kerrokseen liittyviä aiheita, peilataan niitä haastateltavaan julkisuuden henkilönä ja ammattilaisena. Näille diskurssikäytännöille on ominaista kierrättää tätä tarinaa, ja ilmiössä on kyse Fairclough'n sanoin diskurssien sarjallisista suhteista. Kuten hänkin toteaa, koen tässä diskurssin kierrättämisestä vastuun olevan niin haastateltavilla kuin klassisen musiikin instituutiolla, mutta myös toimittajilla, joiden käsissä henkilöjutun rakentaminen on.

Aamulehdessä julkaistu henkilöjuttu The Voice of Finland -laulukilpailun voittajasta Markus Salosta keskittyy myös haastateltavan kasvuun muusikoksi. Kuten Ahosen haastattelussa, tämänkin jutun kohde on vasta uransa alussa. Jutun otsikossa mainitaan, että Salo aikoo olla ensimmäinen kyseisen tv-kilpailun menestynyt voittaja, ja ingressissä, että hän tekee muusikon uransa eteen kaikkensa (Alapirtti 13.9.2019). Jutun pääkuvan kuvatekstissä toimittaja kertoo, että Salo jätti työnsä rakennusinsinööriä jo kolme vuotta sitten keskittyäkseen musiikkiin (Alapirtti 13.9.2019). Juttu kertoo Salon urasta ja elämästä kilpailun jälkeen. Hän kertoo keikkailleensa vuosia yhtyeensä kanssa ja toteuttaneensa viime kesänä yhden ammatillisista haaveistaan, kun hän esiintyi Ruisrockissa. Lisäksi toimittaja mainitsee useita biisinkirjoittajia ja tuottajia, joiden kanssa Salo on työskennellyt. Jutussa korostetaan, että hän haluaa tulevaisuudessa julkaista myös omia sävellyksiään, mikä vahvistaa kuvaa hänen omasta taiteilijäkäsityksestään. (Alapirtti 13.9.2019.)

Salon henkilöjuttu toistaa mielestäni artistiksi kasvamisen narratiivia erityisesti siksi, että siinä painotetaan uran olevan vasta alussa, ja siksi, että yhtenä kantavana teemana on laulukilpailuformaatti, jossa halutaan rakentaa ”taviksista” tähtiä. The Voice of Finlandiin liittyen jutussa keskitytään erityisesti siihen, että Salo kilpaili edesmenneen Olli Lindholmin

joukkueessa ja että sen myötä Yön muusikot pyysivät saada soittaa Salon singlellä. Jutussa toistetaan, että Salo haluaa olla ensimmäinen kyseisestä laulukilpailusta noussut menestynyt artisti. (Alapirtti 13.9.2019.) Lausunto kertoo mielestäni motivaatiosta, mutta on myös hieman kyseenalainen aikaisempien tuotantokausien voittajia ajatellen. Salo sanoo jutussa uskovansa, että musiikkikentällä on hänelle aukko. Hän mainitsee edukseen aikaisemman uran musiikin parissa sekä esiintymiskokemuksen. Otsikossa mainitut 17 000 ajokilometriä nostetaan esille ikään kuin vertauksena hänen musiikkinsa kysynnälle.

Kuten muissakin narratiiviesimerkeissä, myös tässä tapauksessa artistiksi kasvamisen narratiivi voi olla henkilöjutussa toissijainen aihe. Anna Puun haastattelussa artistiksi kasvamista sivutaan mainitsemalla hänen osallistumisensa Idols-laulukilpailuun ja kertomalla siitä, kuinka perheen muutto Chileen ja siellä eletty ”amerikkalaisen nuorisokulttuurin” aika ovat vaikuttaneet hänen musiikkiinsa ja kasvuunsa muusikoksi (Kangas 6.10.2019). Myös DJ Yoton eli Otto Yliperttulan henkilöjutussa kerrotaan, miten hän päätyi musiikin pariin lainaamalla lapsena CD-levyjä kirjastosta, alkoi tehdä musiikkia 2000-luvulla ja julkaisi ensimmäisen kappaleensa vuonna 2015. Jutussa kerrotaan, että ensimmäinen kappale poiki hänelle sopimuksen levy-yhtiön kanssa. Toimittaja summaa tarinan todeten, että nyt Yotto esiintyy maailman tunnetuimmilla festivaaleilla suurten kansainvälisten nimien, kuten Childish Gambinon ja Ariana Granden kanssa. (Andersson 7.10.2019.)

Niin kuin aiemmin mainitsin, tämä aineistossani toistuva narratiivi asettuu Auslanderin jaottelussa sekä yksityishenkilön että julkisuuden henkilön kerrosten alle. Ahosen ja Iksen henkilöjutuissa yksityishenkilöön liittyviä asioita käydään läpi huomattavasti enemmän verrattuna tähän Salon henkilöjuttuun, jossa hänestä yksityishenkilönä kerrotaan jutussa vain, että hän on kotoisin Tampereelta ja asuu Kangasalla ja että hänellä on avopuoliso ja edellisestä liitostaan kaksi poikaa (Alapirtti 13.9.2019). Tämä henkilöjuttu, vaikka kuuluukin samaan nimeämäni narratiiviin, asettuu siis pääasiassa *julkisuuden henkilö* -kerroksen alle. Tämä narratiivi sekä käsitys henkilökuvista ja niiden tarkoituksesta vastaa parhaiten jo aikaisemmin esillä ollutta Panu Rädyn käsitystä, jonka mukaan henkilökuvat ottavat huomioon haastateltavan historian, nykyisyyden ja mahdollisesti tulevaisuuden sekä työ- ja yksityiselämän (Räty 1998: 141). Aineistoni perusteella tätä narratiivia toisintavat henkilöjutut avaavat nimenomaan artistia sekä yksityishenkilönä että julkisuuden henkilönä ja kertovat haastateltavan menneisyydestä, nykyhetkestä ja tulevaisuuden suunnitelmista.

5. Pohdinta

Tutkielmani tarkoitus oli selvittää, miten artistin tai muusikon yksityinen ja julkinen minä näkyvät heistä kirjoitetuissa henkilöjutuissa ja miten yksityisyyden tasot näkyvät niihin valituissa aiheissa. Etsin vastausta tutkimuskysymykseeni sisällönanalyysillä, minkä perusteella tunnistin viisi henkilöjutuissa toistuvaa narratiivia. Ne ovat kansainvälinen menestys, musiikkialan kritiikki, elämänmuutos, yksityiselämän vastoinkäymiset ja artistiksi kasvaminen. Vastasin kysymyksiini laajentamalla Philip Auslanderin jaottelua musiikkia ammatikseen esittävien henkilöiden yksityisyyden kerroksista, jotka voi tunnistaa niin tuotannosta, esityksistä kuin esimerkiksi mediateksteistäkin. Tunnistamani ja luomani narratiivit ovat tapoja kirjoittaa muusikoista ja artisteista, ja niissä näkyvät eri yksityisyyden kerrokset ja valittujen aiheiden suhde haastateltavan yksityiseen ja julkiseen minään.

Kuten todettua, kansainvälisen menestyksen ja musiikkialan kritiikin narratiivit sijoittuvat Auslanderin teoreettisessa jaottelussa *julkisuuden henkilö* -kerroksen alle. Elämänmuutoksen ja yksityiselämän vastoinkäymisten narratiivit taas olen sijoittanut *yksityishenkilö*-kerrosta koskeviksi. Viides narratiivi, artistiksi kasvaminen, osoittautui narratiiviksi, joka yhdistelee poikkeuksetta sekä julkisuuden- että yksityishenkilöön liittyviä teemoja ja aiheita. Näin ollen lukumääräisesti yksityiselämää ja julkisuuden henkilöä koskevia aiheita käsiteltiin aineistossani yhtä paljon. Tutkielmani teoreettinen tavoite, Auslanderin jaottelun täydentäminen, onnistui hyvin. Toisaalta hypoteesini yksityiselämän aiheiden vallasta henkilöjutuissa osoittautui analyysissäni osittain vääräksi. Yksityishenkilön kerros ei korostunut aineistossani niin paljon kuin kuvittelin, mutta toisaalta ne yksityiselämän aiheet, joita haastateltavat nostivat esille, yllättivät intiimiydellään. Kuten oletin, Auslanderin teorian *hahmo*-kerrokseen liittyviä henkilöjuttuja ei löytynyt. Uskon, että tarkastelemalla myös uutisia tai arvosteluja, löytyisi aineistosta myös toistuvia kerrontatapoja artistien ja muusikoiden hahmoihin liittyen.

Henkilöjutut, jotka toisintivat kansainvälisen menestyksen narratiivia, kuuluvat siis poikkeuksetta Auslanderin jaottelussa julkisuuden henkilön kerrokseen. Tämän narratiivin jutut kertovat yleisiä ja positiivisia tarinoita suomalaisista menestyjistä. Almaa käsittelevä henkilöjuttu korosti tähteyttä tavalla, jota ei vain kotimaassa toimivien kohdalla ollut tunnistettavissa. Kansainvälisen menestyksen narratiivi korostaa ajatusta siitä, että todellinen menestyminen vaatii kansainvälistymistä. Genrejen puolesta tämä narratiivi on

monipuolisempi kuin hypoteesissani kirjoitin, sillä aineistoni perusteella kansainvälisestä poptähdestä sekä kansainvälisesti menestyneestä kapellimestarista kirjoitetaan hyvin samankaltaisesti. Kansainväliset menestyjät jäävät aineistoni perusteella kaukaisiksi julkisuuden henkilöiksi, ikään kuin kasvottomiksi ammattilaisiksi, kuten Otto Yliperttulan tapauksessa. Yhteistä kaikille tämän narratiivin henkilöjutuille on, kuinka heistä maalataan poikkeuksellisen yksilön kuvaa. Tätä voi verrata Saarilammin (2007) selittämiin tarinamalleihin, joista hän mainitsee juuri tarinoissa toistuvat kristuksen tai profeetan mallit.

Musiikkialan kritiikin narratiiviin kuuluvissa henkilöjutuissa korostuu tarina rohkeasta uskaltajasta, joka puhuu suoraan alastaan ja sen ongelmista. Narratiivissa korostuvat alan rakenteet, epätasa-arvo, roolittaminen ja mielenterveysongelmat. Puustjärven haastattelussa korostuu erityisesti sukupuoliroolit, kun taas Pajula puhuu mielenterveydestä. Tyypillinen tarina kertoo alalla työskentelevästä henkilöstä, joka on intohimoammatissaan, mutta on joutunut ammatin huonojen puolien uhriksi. Henkilöjuttujen kohteet esitetään aineistoni perusteella ongelmallisen alan uhreina. Yksityishenkilön kerroksen narratiivit jakaantuvat selkeästi positiivisiin ja negatiivisiin aiheisiin. Kerroksesta kertova elämänmuutoksen narratiivi sisältää henkilöjuttuja, jotka kertovat haastateltavan elämästä jonkin positiivisen elämänmuutoksen, jossa korostuu usein uskallus tehdä elämänmuutosta edellyttävä valinta. Tämä korostuu erityisesti Emma Kemppaisen henkilöjutussa, jossa hänet esitetään ensisijaisesti edelläkävijänä. Tämä narratiivi toisintaa tarinaa ihmisestä, joka uskaltaa valinnoillaan muuttaa elämäänsä ja kääntää mahdolliset vaikeudet voitoksi. Tähän narratiiviin kuuluvia esimerkkejä ei aineistossani ole montaa, mutta se erottuu silti omana narratiivinaan selkeästi. Tämä on myös tarina, joka on tuttu laajasti medioissa ja eri alustoilla.

Negatiivisia tarinoita sen sijaan toisintaa yksityishenkilöön liittyvä vastoinkäymisten narratiivi, joka nimensä mukaisesti kertoo henkilöjutun kohteesta selviytymistarinoita. Haastateltavat esitetään sankareina, ja heistä puhutaan selviytyjinä. Tapa käsitellä aiheita on huomattavasti negatiivisempi kuin muissa narratiiveissa ja keskittyy ongelmiin. Juttujen kohteet esitetään erilaisina uhreina ja tarinoissa korostuvat kohdattu vääräys, huonot ihmissuhteet, väkivalta ja päihteet. Nämä teemat korostuvat muissakin kuin muusikoiden henkilöjutuissa, ja ovat tavallinen tapa esittää jokin henkilö tämän yksityiselämän negatiivisten kokemusten kautta. Viimeinen narratiivi, eli artistiksi kasvamisen narratiivi, kertoo sekä haastateltavan yksityiselämästä että hänestä julkisuuden henkilönä, sillä tarina on usein kronologisessa järjestyksessä kerrottu valikoima käännteitä tai tapahtumia, joiden kautta

kyseisestä henkilöstä on tullut muusikko tai artisti. Tämän narratiivin henkilöjutut ovat lähimpänä perinteisiä, haastateltavan esitteleviä henkilökuvia. Tämän narratiivin henkilöjutuissa keskitytään eniten lapsuuteen ja opintoihin. Haastateltavan elämää taustoitetaan enemmän, mutta myös uran vaiheisiin keskitytään ansioluettelomaiseen tapaan. Juttujen kantavana teemana on yksityiselämän ja ammatillisen elämän yhteen sitova haave muusikon ammatista tai artistiudesta sekä tämän haaveen tavoittelu ja siihen pääsy.

Mielenkiintoista ja virkistävää on, että artisteja ja muusikoita käsitellään henkilöjutuissa samoin sukupuolesta huolimatta. Rajallinenkin aineisto osoittaa, että nais- ja miesoletetuista muusikoista kirjoitetaan sekä puhtaasti ammattiin keskittyviä että yksityiselämän käänteisiin perehtyviä henkilöjuttuja. Tämä osoitti vääräksi sen oletuksen, että ulkomusiikillisista seikoista juuri sukupuoli olisi se, joka määrittelee henkilöjuttujen aiheita. Oletukseni oli, että naisoletettujen haastateltavien kohdalla yksityiselämän aiheet tuodaan räikeämmin esille. Sukupuolen sijaan genre oli aineistossani selkeämpi tekijä, joka vaikuttaa henkilöjuttujen aiheisiin. Klassisen ja elektronisen musiikin tekijöitä käsittelevät jutut keskittyvät enemmän muusikon ammattiin ja julkisuuteen liittyviin aiheisiin. Hannu Linnun, Iidamari Ahosen ja Aili Ikosen henkilöjutut keskittyivät lähes täysin haastateltaviin ammattilaisina, julkisuuden henkilöinä. Myös sellaiset artistit tai muusikot, jotka ovat menestyneet ulkomailla, esitetään lähes ainoastaan menestyjinä, eikä heitä käsitellä ulkomusiikillisten aiheiden tai yksityiselämän kautta. Kuten analyysistä käy ilmi, sekä Alma Miettinen että Otto Yliperttula esitettiin henkilöjutuissa vain urallaan erityisen hyvin onnistuneina suomalaisartisteina.

Uskon edelleen, että populaarimuusikoista on totuttu näkemään ja kuulemaan myös yksityiselämään liittyviä asioita. Lisäksi usein tuntuu uskottavan, että populaarimusiikkia tehdään henkilökohtaisista lähtökohdista ja kappaleet kertovat niiden esittäjistä. Myös aineistossani toistuvat haastateltavien maininnat siitä, kuinka heidän musiikkinsa esittää heidät henkilökohtaisimmin. Tästä puhuneet artistit ovat juuri populaarimusiikin kentältä. Näille henkilöille on varmasti luonnollista jakaa joitain tapahtumia yksityiselämästään muun muassa sosiaalisessa mediassa, minkä vuoksi samoista aiheista keskusteleminen toimittajan kanssa ei välttämättä ole korkean kynnyksen takana. Siinä, missä julkisuuden henkilöinä käsitellyistä haastateltavista kirjoitetaan onnistumisten kautta, keskittyvät yksityishenkilön kerrokseen kuuluvista aiheista kertovat jutut selkeästi enemmän vastoinkäymisiin ja negatiivisiin aiheisiin. Vastoinkäymisten narratiiviin kuuluvia henkilöjuttuja on analyysini perusteella myös enemmän kuin positiivisiin muutoksiin tai tapahtumiin liittyviä.

Yksityisen ja julkisen minän suhde henkilöjutuissa osoittautui tasapainoisemmaksi kuin olin kuvitellut. Selkeästi yksityishenkilön kerrokseen liittyviä narratiiveja löytyi kaksi. Näitä olivat siis yksityiselämän vastoinkäymisten ja elämänmuutoksen narratiivit. Myös julkisuuden henkilön kerrosta toisintavia narratiiveja löysin analyysillani kaksi, kansainvälisen menestyksen ja musiikkialan kritiikin narratiivit. Viides löytämäni narratiivi, artistiksi kasvaminen, osoittautui yksityishenkilön ja julkisuuden henkilön kerrosten väliseksi yhdistelmäksi. Näin ollen aineistossani haastateltavien yksityiset ja julkiset minät näkyvät määrällisen erittelyn perusteella yhtä paljon. Tässä mielessä analyysini osoitti ennakkoluuloni osittain vääräksi. Toisaalta ne henkilöjutut, jotka tulkitsin yksityishenkilön kerrosta käsitteleviksi, toivat haastateltavista esiin erittäin henkilökohtaisia aiheita ja kokemuksia. Niinpä henkilöjutut hypoteesini mukaisesti keskittyvät usein artistiin tai muusikkoon yksityishenkilönä. Aineistoni henkilöjutut toivat juttugenrelle tyypillisesti esiin erilaisia aiheita, joita käsiteltiin joko ensisijaisesti kärjessä tai toissijaisesti myöhemmin tekstissä. Jutut ovat siis aiheiltaan monipuolisia ja käsittelevät usein useampaan kuin yhteen yksityisyyden kerrokseen liittyviä aiheita. Tästä erittäin hyvä esimerkki oli Anna Puun henkilöjuttu.

Sisällönanalyysini vastaa hyvin tutkimuskysymyksiini siitä, miten yksityinen ja julkinen minä näkyvät suomalaismuusikoista ja -artisteista kirjoitetuissa henkilöjutuissa ja minkälaiset aiheet jutuissa nostetaan esiin. Myös käytännön tavoitteeni, eli pätevytyminen niin tutkimustiedon tuottajana kuin musiikin ja median ammattilaisena, onnistui erittäin hyvin. Tutkimustulosteni ja luomani narratiivit huomioon ottaen uskon, että laajemmassa otannassa toistuisivat samanlaiset aiheet ja narratiivit ja että tutkimustulokset olisivat tuolloin hyvin samanlaiset kuin tässä tutkielmassa. Aineiston kasvattaminen lukumäärällisesti tai siihen useampien medioiden tai erilaisten juttutyyppeiden sisällyttäminen olisivat myös tapoja, joilla tutkimusta voisi jatkaa. Tutkielmani onnistui tuottamaan sellaista laadullista tietoa, jota ei artisteihin ja muusikoihin liittyen ole liiemmin jäsennellyt. Työni on osoitus molempien edustamieni tutkimusalojen yhdistämisen mahdollisuuksista ja siitä, ettei näitä aihealueita voi erottaa toisistaan. Musiikkia ja mediaa yhdistelevää tutkimusta on liian vähän ja niitä yhdistävälle sisällönanalyysille on kysyntää myös jatkossa. Tässä kokonaisuudessa tutkielmani toimii nyt keskustelunavauksena.

6. Lähteet

Tutkimusaineisto

- Alapirtti, Stina. 2019. ”Yön muusikot soittavat singlellä – The Voice of Finlandin voittanut Markus Salo aikoo olla ensimmäinen menestynyt voittaja”. *Aamulehti*, 13.9.2019. <https://www.aamulehti.fi/a/1ec66aec-2aa9-4494-806d-cb2e8c579d49> (luettu: 15.10.2019).
- Andersson, Kukka. 2019. ”Suomessa pieni, maailmalla Suuri”. *Helsingin Sanomat*, 7.10.2019. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006264474.html> (luettu: 25.11.2019).
- Hautala, Harri. 2019. ”Enää ei tarvitse taistella pikkuveljen kanssa soittotilasta – Tamperelainen viulistilupaus Iidamari Ahonen muutti Helsinkiin ja sai käyttöönsä ranskalaisen arvoviulun”. *Aamulehti*, 19.9.2019. <https://www.aamulehti.fi/a/e47f6753-9b69-40e2-81c7-21fec5e72e0f> (luettu: 15.10.2019).
- Kangas, Laura. 2019. ”Nuoruuden kokemukset opettivat Anna Puulle kuinka olla miellyttämättä muita: ”Olen sivuuttanut haaveitani parisuhteen takia””. *Helsingin Sanomat*, 6.10.2019. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006263052.html> (luettu: 15.10.2019).
- Maksimainen, Heini. 2019. ”Selvä trendi”. *Helsingin Sanomat*, 18.9.2019. <https://www.hs.fi/elama/art-2000006241867.html> (luettu: 15.10.2019).
- Pelo, Mira. 2019. ”Tappouhkauksia, lastensuojeluilmoituksia ja vuosikausia kestänyttä haukkumista – Tuure Boelius, 18, kävi läpi helvetin ja kertoo nyt, miten siitä voi selvitä”. *Yle*, 25.9.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/09/25/tappouhkauksia-lastensuojeluilmoituksia-ja-vuosikausia-kestanytta-haukkumista> (luettu: 15.10.2019).
- Satimus, Laura. 2019. ””Onko musta ollenkaan tähän, kun nuo muut on niin sairaan hyviä?” Lahjakkaan suvun vesa Aili Ikonen epäili pitkään, onko hänestä ammattimuusikoksi”. *Yle*, 12.10.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/10/12/onko-musta-ollenkaan-tahan-kun-nuo-muut-on-niin-sairaan-hyvia-lahjakkaan-suvun> (luettu: 25.11.2019).
- Valto, Sari. 2019. ”Kapellimestari Hannu Lintu rakastaa pitkiä lentoja”. *Yle*, 4.5.2019. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/05/04/kapellimestari-hannu-lintu-rakastaa-pitkia-lentoja> (luettu: 15.10.2019).

- Varjonen, Jukkapekka. 2019. ”Neumann on villinnyt tyttöjä, tuonut maahan autoja ja laihduttanut televisiossa – politiikkaankin on pyydetty, mutta hän on aina sanonut ei”. *Aamulehti*, 6.10.2019. <https://www.aamulehti.fi/a/d1dad6b4-566c-40ef-841e-84e300d5b067> (luettu: 15.10.2019).
- Vedenpää, Ville. 2019. ”Alman yhteistyö maailmantähtien kanssa sekoitti oman albumin julkaisun: ”Miley Cyrusin levyyn meni monta kuukautta ja annoin hänelle biisejäni””. *Yle*, 10.11.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-11061325> (luettu 25.11.2019).
- Yrttiaho, Tuomo. 2019. ””Musiikkibisneksen keskellä moni jää todella yksin” – Laulaja-lauluntekijä Iisa Pajula, 40, käänsi omat terapiakokemuksensa uudeksi ammatiksi”. *Helsingin Sanomat*, 6.8.2019. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000006195431.html> (luettu: 15.10.2019).

Tutkimuskirjallisuus

- Aho, Marko. 2003. *Iskelmäkuninkaan tuho: Suomi-iskelmän sortuvat tähdet ja myyttinen sankaruus*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Anttonen, Salli. 2019. ”Sunrise Avenue ja aitouden kaipuu”. *Etnomusikologian vuosikirja 31*, toim. Janne Mäkelä, Heidi Haapoja-Mäkelä, Kaj Ahlsved, Tuomas Auvinen ja Elina Hytönen-Ng. 63–88.
- Auslander, Philip. 2006. ”Musical personae”. *The Drama Review* 50 (1): 100–119.
- Auslander, Philip. 2009. ”Musical persona: The physical performance of popular music”. Teoksessa *The Ashgate Research Companion to Popular Musicology*, toim. Derek B. Scott, 303–315. Farnham: Ashgate.
- Bayer, Gerd. 2017. ”Being Lemmy Kilmister: Performativity and Metal”. *Rock Music Studies* 4 (3): 231–233.
- Eerola, Tuomas, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala, toim. 2003. *Johdatus musiikintutkimukseen*. Jyväskylä: Suomen musiikkitieteellinen seura.
- Fairclough, Norman. 1997. *Miten media puhuu*. Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.
- Frith, Simon. 1996. *Performing rites: On the value of popular music*. Oxford: Oxford University Press.

- From, Unni ja Aske Kammer. 2017. ”The Changing Logics of Danish Cultural Journalism”. Teoksessa *Cultural journalism in the Nordic countries*, toim. Nete Nørgaard Kristensen ja Kristina Riegert, 29–48. Göteborg: Nordicom.
- Gledhill, Christine. 1991. *Stardom: Industry of desire*. Lontoo: Routledge.
- Goffman, Erving. 1971. *Arkielämän roolit: Oikeille jäljille rooliviidakossa*. Suom. Erkki Puranen. Porvoo: WSOY.
- Hansen, Kai Arne. 2015. ”Empowered or Objectified? Personal Narrative and Audiovisual Aesthetics in Beyoncé’s Partition”. *Popular Music and Society* 40 (2): 164–180.
- Hansen, Kai Arne. 2017a. *Fashioning pop personae: Gender, personal narrativity, and converging media in 21st century pop music*. Oslo: University of Oslo, Faculty of Humanities, Department of Musicology. Akateeminen väitöskirja.
- Hansen, Kai Arne. 2017b. ”Holding on for dear life: Gender, celebrity status, and vulnerability-on-display in Sia’s ‘Chandelier’”. *The Routledge Research Companion to Popular Music and Gender*, toim. Stan Hawkins, 89–101. New York: Routledge.
- Heinonen, Yrjö. 2005. ”Kriittinen diskurssianalyysi musiikin tutkimuksessa”. *Musiikin Suunta* 27 (1): 5–17.
- Hellman, Heikki, Maarit Jaakkola ja Raimo Salokangas. 2017. ”From Culture Wars to Combat Games: The differentiation and development of culture departments in Finland”. Teoksessa *Cultural journalism in the Nordic countries*, toim. Nete Nørgaard Kristensen ja Kristina Riegert, 49–68. Göteborg: Nordicom.
- Herkman, Juha. 2001. *Audiovisuaalinen mediakulttuuri*. Tampere: Vastapaino.
- Hirsjärvi, Sirkka ja Helena Hurme. 2008. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hovden, Jan Frederik, Leif Ove Larsen ja Silje Nygaard. 2017. ”Cultural Rebels, Popular Journalism and Niche Journalism in Norway”. Teoksessa *Cultural journalism in the Nordic countries*, toim. Nete Nørgaard Kristensen ja Kristina Riegert, 69–88. Göteborg: Nordicom.
- Hurri, Merja. 1993. ”Musiikkijournalismi tutkimuskohteena”. Teoksessa *Musiikkijournalismi: Musiikin ja median kohtaamisia*, toim. Erkki Lehtiranta ja Kristiina Saalonen, 74–85. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Jaakkola, Maarit. 2013. ”Taidekritiikin muutos suomalaisissa sanomalehdissä 1978–2008”. *Kulttuurintutkimus* 30 (4): 31.
- Jaakkola, Maarit. 2015. ”Outsourcing Views, Developing News: Changes in Art Criticism in Finnish Dailies, 1978–2008”. *Journalism Studies* 16 (3): 383–402.

- Järviluoma, Helmi ja Tarja Rautiainen. 2003. ”Populaarimusiikin tutkimus”. Teoksessa *Johdatus musiikintutkimukseen*, toim. Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala, 169–184. Jyväskylä: Suomen musiikkitieteellinen seura.
- Kantola, Anu ja Tuomo Mora. 1998. *Journalismia! Journalismia?*. Porvoo: WSOY.
- Kantola, Anu, Inka Moring ja Esa Väliverronen, toim. 2003 [1998]. *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Kärjä, Antti-Ville. 2003. ”Musiikki ja media”. Teoksessa *Johdatus musiikintutkimukseen*, toim. Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala, 149–168. Jyväskylä: Suomen musiikkitieteellinen seura.
- Kärkkäinen, Simo. 2015. *Distinktiot ja kentät suomalaisessa rocklehdissä 1972–1978*. Poliitiikan ja talouden tutkimuksen pro gradu, Helsingin yliopisto.
- Karra, Auli. 2007. *Muusikon muotokuva: Sukupuolen rakentuminen henkilökuvajuttujen diskursseissa*. Viestinnän pro gradu, Helsingin yliopisto.
- Kristensen, Nete Nørgaard ja Kristina Riegert, toim. 2017. *Cultural journalism in the Nordic countries*. Göteborg: Nordicom.
- Lehtiranta, Erkki. 1993. ”Musiikkijournalismin suuntaviivoja – laaja kenttä ilman tarkkoja rajoja”. Teoksessa *Musiikkijournalismi: Musiikin ja median kohtaamisia*, toim. Erkki Lehtiranta ja Kristiina Saalonen, 10–25. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Leppänen, Taru. 2000. *Viulisti, musiikki ja identiteetti: Sibelius-viulukilpailu suomalaisessa mediassa 1995*. Helsinki: Suomen etnomusikologinen seura. Akateeminen väitöskirja.
- Leppänen, Taru ja Pirkko Moisala. 2003. ”Kulttuurinen musiikintutkimus”. Teoksessa *Johdatus musiikintutkimukseen*, toim. Tuomas Eerola, Jukka Louhivuori ja Pirkko Moisala, 71–86. Jyväskylä: Suomen musiikkitieteellinen seura.
- Mattlar, Mikko. 2015. *"Ei mitä hyvänsä rilutusta": Populaarimusiikin tie legitiimiksi kulttuuriksi Helsingin Sanomissa 1950-1982*. Helsinki: Japa - Musiikkiarkisto.fi. Akateeminen väitöskirja.
- Mayhew, Emma. 2006. ”The Booming of Sinéad O’Connor Bob Dylan 30th Anniversary Concert, Madison Square Garden, New York, October 16, 1992”. Teoksessa *Performance and Popular Music: History, Place and Time*, toim. Ian Inglis, 172–187. Aldershot: Ashgate.
- Mäkelä, Janne. 2004. *John Lennon Imagined: Cultural History of a Rock Star*. New York: Peter Lang.

- Mäkelä, Janne. 2007. ”Erityissuhteita: Populaarimusiikin fanit ja fanius”. Teoksessa *Populaarimusiikin tutkimus*, toim. Marko Aho ja Antti-Ville Kärjä, 214–241. Tampere: Vastapaino.
- Negus, Keith. 1992. *Producing pop: Culture and conflict in the popular music industry*. Lontoo & New York: E. Arnold.
- Nieminen, Hannu ja Mervi Pantti. 2012 [2004]. *Media markkinoilla: Johdatus joukkoviestintään ja sen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino. Kolmas painos.
- Pantti, Mervi. 2009. ”Tunteellisempaa journalismia”. Teoksessa *Journalismi murroksessa*, toim. Esa Väliverronen, 193–206. Helsinki: Gaudeamus.
- Poikolainen, Janne. 2015. *Musiikkifanius ja modernisoituva nuoruus: Populaarimusiikin ihailijakulttuurin rakentuminen suomessa 1950-luvulta 1970-luvun alkuun*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. Akateeminen väitöskirja.
- Räty, Panu. 1998. ”Henkilökuva ajan kuvana”. Teoksessa *Journalismia! Journalismia?*, toim. Anu Kantola ja Tuomo Mörä, 137–150. Porvoo: WSOY.
- Saarilampi, Marja-Liisa. 2007. *Meediataiteilijasta mediataitajaksi: Taiteilijan kulttuuriset tarinamallit musiikkialan erikoislehdessä*. Helsinki: Sibelius-Akatemia. Akateeminen väitöskirja.
- Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. 2018 [2002]. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. Uudistettu laitos.
- Väliverronen, Esa. 1998. ”Mediatekstistä tulkintaan”. Teoksessa *Media-analyysi: Tekstistä tulkintaan*, toim. Anu Kantola, Inka Moring ja Esa Väliverronen, 13–39. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Whiteley, Sheila. 2006. ”Patti Smith: The Old Grey Whistle Test, BBC-2 TV, May 11, 1976”. Teoksessa *Performance and Popular Music: History, Place and Time*, toim. Ian Inglis, 81–91. Aldershot: Ashgate.